

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Romunska obletnica

Te dni bo preteklo eno leto, ko je 10. februarja 1938 romunski kralj z državnim udarom ukinil ustavo in uvedel nov režim, ki nosi pečat njegovega osebnega vodstva. Glavna oznaka novega režima je, da so bile vse obstoječe politične stranke razpuščene in da je dobila nova stranka »narodnega prepoda« edino zakonito pravico, da se kot politična stranka organizira in razvije svoje politično-vzgojno delovanje. Novi romunski režim je v razdobju prvega leta svojega obstoja pokazal, da ni bil zamišljen kot neka od prvega začetka v gotove predpisane oblike okamenela tvorba, marveč se je postopno razvijal. Saj je sedanja vlada, ki ji načeljuje še vedno patriarh Miron, že tretja vlada, ki je bila poklicana, da v okviru režima poskusi na najboljši način izpeljati notranje in zunanje politične misli kralja Karola.

V razdobju preteklega leta so se v Romuniji pojavila nekatera pomembna notranje-politična in zunanje-politična vprašanja, ki so kraljevemu režimu naložila hude naloge in je predvsem tej okoliščini pripisati dejstvo, da je bilo treba skupino ministrov že trikrat premenjati in jo prilagoditi dejanskim razmeram. Na zunanje je češko-slovaška kriza v poletju in jeseni lanskega leta navadila pred romunsko vlado toliko hudih odločitev, ki jih ni bilo mogoče odlagati niti zamegljevati, da je bil pretres zunanje-političnih smeri — in s tem tudi nova izbira mož, ki naj zunanjo politiko vodijo — neizbežen, ter je prišel do izraza v imenovanju Gregorja Gafenca za zunanjega ministra, ker je ta mož najbolj jasno pokazal smer, po kateri mora Romunija hoditi, če se hoče izogniti nevarnostim, ki prežijo povsodi zaradi trenja med evropskimi velesilami. V notranji politiki pa se je nevarno dvignila tajinstvena pošast »Zelezne garde«, pol tajne, pol javne organizacije nacionalističnih pretirancev, ki so se na zunanje oslanjali na neko tujo velesilo, da so imeli sredstva, da na znotraj z revolucionarnimi sredstvi pripravljajo prihod nacionalistično-fašistične diktature. V borbi za notranji red v državi se je notranji minister Calinescu, ki je kraljev najozjati sodnik, izkazal kot neizprosni varuh miru in reda, ki je z železno pestjo strl gibanje »Zelezne garde« in ljudstvo napodil v ograje edino dovoljene stranke »narodnega prepoda«. Pri tem svojem poslu je bil Calinescu prisiljen, da je v teku leta zaprosil pri kralju, naj mu tudi na nekkih drugih ministrskih mestih preskrbi druge sodnike, ki bi se bolj ujemali z njegovo politiko tako, da bi postala vlada bolj enotna po miselnosti, bolj složna po udarnosti in bolj poslušna vrhovnemu vodstvu.

Tako je novi romunski režim s pomočjo treh zaporednih škicelj in premikanj v vladni skupini sami srečno prebrel največje težave in sme danes, ko obhaja prvo obletnico svojega življenja reči, da je odstranil na znotraj glavne ovire za preobnovo državnega življenja, na zunanje pa da si je priboril dostop na svetlejši tiri zunanje politike, ki bodo Romunijo pripeljali iz nevarnih območij v bolj varno sožitje z velikimi in malimi narodi Evrope.

Razvoj sedaj že eno leto starega osebnostnega režima v Romuniji pa je imel tudi to posebnost, da je častljiva postava predsednika vlade patriarha Mirona postopno odhajala vedno bolj v ozadje, med tem ko je prihajala v ospredje zanimiva osebnost notranjega ministra Calinesca. Ni čudno, če je pri zadnji preobnovi vlade Calinescu mogočno udaril čez meje poverjenega mu ministrstva in je prejel tudi ministrstvo za narodno obrambo ter ob enem postal podpredsednik vlade, kar je pri podanih okoliščinah istovetno z mestom predsednika ministrskega sveta. Ker je v mnogokaterih pokrajinah, v katere je nova Romunija razdeljena, mesto pokrajinskega poglavarja prešlo v roke vojaškega poveljnika pokrajinske edince oborožene sile, je Calinescu v svojih rokah takorekoč zbral že vse vajeti državne uprave. Tudi vse vojaško sodstvo, ki edino sodi politične prestopke, je pod njegovim osebnim nadzorom.

Tudi na drugih področjih opažamo, da se postopno različne oblasti stekajo v čim manj rok. »Ministrstvo za oborožitev armade«, ki ga vodi Slavescu, ima tako obsežne pravice, da so mu dejansko podrejena ne samo ostala gospodarska ministrstva, marveč tudi narodno gospodarstvo sploh. Človek nehote dobiva vtis, da bi romunski kralj rad razdvojenost in razbrzdanost dosedanjega političnega življenja, ki je bila za Romunijo značilna, ozdravil na ta način, da bi romunski narod vzgajal in vodil s pomočjo čim manjšega števila tolnačev svoje volje. Čuli smo, da bo sedanja vlada molče roke skušala izvesti splošne volitve, seveda v okviru stranke »narodnega prepoda«. Volitve bi bile potemtakem podobne volitvam v Nemčiji ali v Italiji, kjer državljana samo vprašajo, naj pove, če je za edino dovoljeno stranko, ali če je proti njej. Volitve naj bi tudi zajamčile trajnost režima in mu dale ustavni značaj, ki ga sedaj še nima.

Svoji romunski zaveznici želimo, da bi našla pravo pot do ljudstva in da bi, oprta nanj in na njegovo zaupanje, uredila svoje življenje tako, da bi bilo v blagor Romunije in v blagor miru v tem važnem prostoru Evrope.

Deset let pogodbe med Italijo in Vatikanom

Rim, 7. febr. AA. DNB: Za deseto obletnico podpisa lateranske pogodbe med italijansko državo in Vatikanom dne 12. februarja bo v Vatikanu slavnostna seja italijanskih škofov ob udeležbi več ko 200 nadškofov in škofov. Na sejo pridejo tudi

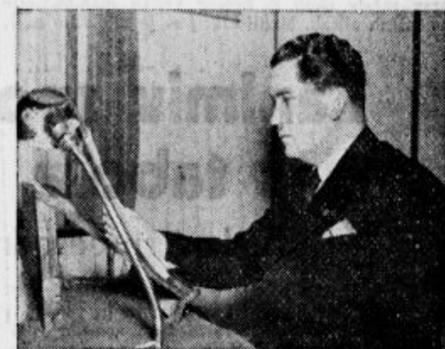
Vlada Dragiše Cvetkoviča

prijazno sprejeta po vsej državi

Z velikim zanimanjem pričakujejo izjavo vlade o bodočem delovnem načrtu

Belgrad, 6. febr. m. Novo imenovana vlada g. Dragiše Cvetkoviča je bila tudi še danes predmet razgovorov v vseh političnih krogih. Kot je bilo pričakovati, je bila vlada Dragiše Cvetkoviča povsod tako v prestolici, kot tudi v notranosti države zelo prijazno sprejeta, ter pričakujejo od nje, da bo rešila najtežja notranja politična vprašanja, ki jih je postavila na dnevi red. Vsi so danes zaradi tega poudarjali, da je treba vlado podpreti z vsemi možnimi ter ji omogočiti priprave za sporazum s Hrvati.

Isto stališče zastopa tudi opozicija. Opozicija je to svoje stališče že danes javno pokazala s tem, da so njeni poslanci v skupščinskem verifikacijskem odboru glasovali za vladnega kandidata bivšega ministra Voja Cvrkiča. Glasovanje je izpadlo v razmerju 11:9 za vlado.

Voja Cvrkić, predsednik verifikacijskega odbora.

Z imenovanjem nove vlade se obirno bavi tudi prestolniško časopisje in mu pripisuje velik pomen. Tako »Politikac«, kot tudi »Pravdac«, ki sta doslej veljali kot opozicijski glasili, objavljata o novi vladi najtoplejša komentarje in izražata simpatije, da si je nova vlada postavila za svojo glavno nalogo reševanja naših najtežjih notranje-političnih vprašanj.

Članek »Samouprave«

„Sloga sodelovanja vseh Slovencev Hrvatov in Srbov - pogoj za napredek in varnost države“

Novi vladi posveča uvodnik tudi včerajšnja »Samoupravac«, ki je zaradi tehničnih ovir izšla šele pozno ponoči in ki med drugim pravi, da je nova vlada zrastle iz onega stališča JRZ, ki se glasi:

»Sloga in sodelovanje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov so stalna potreba naše države ter pogoj za njen napredek ter varnost. Vse, kar more doprinesti k tej slogi in sodelovanju, je treba storiti, da bi se zagotovila napredek in varnost države, ki ležita vsem na srcu. JRZ je vedno pripravljena, da služi kroni in narodu tako, da se vsako naše notranje vprašanje, razen onih, ki so izven vsakega spora, skuša iskreno in odkrito rešiti na splošno zadovoljnost. Nova vlada bo delala z narodno skupščino, ki je bila izvoljena 11. decembra lani tako kot je treba — kar je čisto naravno pričakovati — in bo uživala popolno podporo vsega poslanskega kluba JRZ. V slogi in v popolnem soglasju bo JRZ kot vedno doslej, odločevala v vseh državnih in mednarodnih vprašanjih. Končno »Samoupravac« poziva vsakogar, naj se ne pušči begati zaradi razširjenja raznih zlobnih vesti.

Vlada Dragiše Cvetkoviča pripravlja za narodno skupščino obširno gradivo. V vseh političnih krogih brez razlike vlada sedaj veliko zanimanje za vladno izjavo, s katero se bo nova vlada predstavila narodni skupščini, senatu in javnosti. Predsednik vlade in notranji minister g. Dragiša Cvetkovič je s svojimi najozjajimi sodniki že pričel sestavljati izjavo svoje vlade.

Po zaprsegi novega pravosodnega ministra dr. Viktorja Ružiča, ki je prišel v Belgrad včeraj popoldne, so sedaj prevzeli vsi člani Cvetkovičeve vlade svoja ministrstva, razen zunanjega ministra dr. Cincar-Markoviča, katerega za časa njegovega bivanja v inozemstvu zastopa prometni minister g. dr. Spahe.

V narodni skupščini je bilo tudi danes izredno živahno. V vseh poslanskih prostorih so poslanci živahno razpravljali o novo nastalem položaju. V narodno skupščino je dopoldne prišel tudi predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetkovič, ki je ostal dalje časa v razgovoru z narodnimi poslanci. V skupščini so se potem vodile debate, ki so se jih udeležili tudi minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantič, prosvetni minister Čirič, minister za socialno politiko in narodno zdravje Milovoj Rajakovič, kmetijski minister Beslić, trgovinski minister Jevrem Tomič, minister za telesno vzgojo ljudstva Djuro Čejović ter ministra Snoj in dr. Miljuš. Predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetkovič je prišel v skupščino v spremstvu prometnega ministra dr. Spahe. Po konferenci, ki sta jo imela v skupščini, sta se oba odpeljala na predsedstvo vlade, kamor je prišel tudi predsednik senata g. dr. Korošec.

Prva seja vlade

Belgrad, 7. febr. m. Novo imenovana vlada je imela danes popoldne svojo prvo sejo. Na seji je gradbeni minister dr. Krek prečital naslednje službeno poročilo:

Čemu toliko beguncev iz Španije

Z bajoneti jih rdeči silijo na beg...

Gerono so rdeči z dinamitom razdejali in zažgali

Paris, 7. febr. s. Na vprašanje, čemu beži toliko deset in deset tisočev civilnega ljudstva iz Španije v Francijo, ko za to vendar ni nobene dejanske potrebe, odgovarja dopisnik »Jour Echo de Paris«, ki je na francosko-španski meji, z naslednjimi zanimivimi poročili:

»Rdeči glede mesta Gerone ne bodo mogli ponoviti laži, ki so jih raztrosili o pogibelji mesta Guernice. Guernico so sami pognali v zrak z dinamitom, razvaline pa požgali, odgovornost za to pa so vrgli na nacionaliste, ki so bili pri vseh katastrofi nedolžni. Tudi v Geroni so ponovili svoj zločinski način borbe. Pred odhodom iz mesta so glavna poslopja tega lepega mesteca pognali v zrak, ostalo pa požgali. Toda odgovornost pade sedaj na nje, ker v Guernico ni padel od Francove strani niti puškin strel. Tako je Guernica zgorela sedaj že v drugič, kajti tudi ob izbruhu upora proti rdečim so boljševiki v juliju 1936 požgali vse cerkve, v katere so prej zaprli duhovščino in redovnike...

Kdor noče na beg ga rdeči ustrelje

»Med tem ko so požigale hiše in netile požar, dinamitniki pa nastavljali svoje razstrelilne bombe in prizigali zažigalne vrvice, je rdeče vojaštvo z nasajenimi bajoneti gonilo prebivalstvo iz hiš na ulice ter ga gnalo iz mesta proti Pirenejem. Nikdo se ni mogel zoperstavljati. Ljudstvo je moramo bežati s tem, kar je v zadnjem trenutku nagrabilo po stanovanjih. Izgon z bajoneti je bil tri dni potem, ko so civilno prebivalstvo z lepaki pozvali, naj beži proti francoski meji. Tisoče in tisoče žena in otrok — med njimi namreč jih je bilo več ko dve tretjini takšnih, ki so jih rdeči miličniki gnali s seboj že iz Barcelone in drugih izpraznjenih krajev Katalonije — se je oprijemalo vsakega zidu, da bi mogli ostati, toda rdeče patrolje so jih z nasajenimi bajoneti odgnale iz mesta. Pri tej priložnosti jih je bilo mnogo enostavno ustreljenih, če se niso pokorili. (Dopisnik pravi, da je na lastne oči videl posledice tega »izpraznjevanja« in žrtve boljševikov, ki so ležale okrog stolnice v Geroni.) V Geroni jih je ostalo prav malo. Redki, ki so se mogli poskriti po kletih in celo po gnojnih jamah ali po drugih skrivališčih, so pozdravljali rešitelje, med tem ko se je drugo prebivalstvo z bajoneti in puškami za hrbtom pomikalo po križevem potu naprej proti francoski meji.«

Danes popoldne od 15.30 do 19 je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom Dragiše Cvetkoviča, predsednika vlade in notranjega ministra. Seji so prisostvovali vsi ministri razen zunanjega ministra, ki še ni prispel iz Berlina. Predsednik vlade in notranji minister je pozdravil vse gosode ministre ter jim priporočil, naj se s polnim zagonom lotijo svojih poslov in naj pazijo na to, da bo državna uprava poslovala brez napak in nepravilnosti. Naj sedanja vlada v glavnem nadaljuje delo prejšnje vlade, posli naj se razvijajo brez vsakršne prekinitve.

Zatem je finančni minister podal poročilo o stanju državnih financ, stanju državne blagajne ter o predložitvi računskega predloga narodni skupščini. Vlada je sklenila, da pooblasti finančnega ministra, da takoj skupščini predloži predlog državnega proračuna, kakršnega je izdelala dr. Stojadnovičeva vlada z nekaterimi manjšimi spremembami. Ministrski svet je sklenil, da pridejo v finančni odbor ministri: prometni minister dr. Spahe, ministra brez listnice dr. Kulenovič in Ante Maštrovič, minister za trgovino in industrijo Jevrem Tomič, minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantič, kmetijski minister Beslić Nikola, finančni minister Djuričić in minister za pravosodje doktor Viktor Ružič.

Zürich, 7. febr. Dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« v Perpignanu blizu španske meje pošilja svojem listu žive popise žalostnih dogodkov, ki se odigravajo na meji, čez katero se vane stotisoči španskih beguncev. Ogledal si je mesto Perpignan, ki je zbirališče španskih beguncev ter takole opisuje svoje vtise:

V Perpignanu:

Rdeči vodje so si nakazali plačo za 3 leta naprej

»Hoteli tega mesteca so že dalje časa prenapolnjeni od rdečih španskih politikov, ki so sploh tukaj imeli svoje stalne sobe, da so lahko hodili sem ter tja med Španijo in Francijo. Sedaj je v mestu že 64 rdečespanških poslancev in skoraj vsa Negrinova vlada. Samo Azana, rdeči predsednik republike, ki je pribežal čez gorske prehode v spremstvu predsednika rdečega parlamenta Barriosa, se je odpeljal dalje v Pariz. V Perpignanu je zbrano vse, kar je v rdeči Španiji kaj pomenilo. Ni čudno, če so se tudi francoski domačini tega mesteca spremenili v strastne komunistične agitatorje. Toda sedaj, ko se valijo vedno novi in novi desetisoči beguncev čez mejo, je postal položaj v mestu silno napet. Francoska

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dragiše Cvetković na taboru v Komendi v razgovoru z dr. Korošcem. (Glej članek na 2. strani!)

Zemunska vremenska napoved: Pretežno jasno, ponoči nekoliko mraza, zjutraj megla v dolinah in kotlinah. Najnižja toplota 7. t. m.: Tuzla — 8, najvišja Dubrovnik 20 stopinj. Zagrebska vrem. napoved: Zmerno, hladno.

Politični zapiski

Neresnične trditve »Delavske politike«

Mariborska marksistična »Del. Politika« skuša polemizirati s »Slovenec« in pravi, da je g. Drin svoj čas v »Casuc« napovedal, da bo vsemu svetu zasvetila nova luč iz katoliške stanovske Dollfussove Avstrije... To je pa gola izmišljotina, ker Drin takih napovedi v »Casuc«, pa tudi kje drugje ni postavljal. Pač pa se je zavzemal za stanovsko misel in se zavzema še danes, ne da bi kdaj Dollfussovo Avstrijo postavil za vzor korporativne države ureditve. Nasprotno, v svojih spisih je Drin vedno zastopal stališče, da je zamisel stanovske družbe le v demokraciji mogoča. — Tudi ni res, da je g. Drin kdaj v »Slovenec« pokopaval demokracijo. »Slovenec« čitatelj itak vedo, da je to izmišljotina. Pač pa je Drin v nekaterih člankih navajal tudi senčne strani demokracije, ker demokracija je ravno v tem, da omogoča in prenese kritiko tudi o svojem lastnem režimu.

Dr. Kramer zopet popotuje

Kakor poroča »Zagrebski list« od 8. svečana, je dr. Kramer zopet šel na politično popotovanje. List namreč poroča: »Glavni tajnik JNS dr. Albert Kramer je prišel v Zagreb (7. t. m.) ter je v spremstvu g. Vilderja obiskal predsednika dr. Mačka, nakar je z dr. Andjeliničem odpotoval v Beograd.«

Križi v šibeniški gimnaziji

Zaradi križev v novi šibeniški gimnaziji je nastalo veliko razburjenje med katoliškimi prebivalci mesta Šibenik. Kakor sedaj poroča šibeniški tednik »Katolika«, je ta zadeva ugodno rešena. List pravi: »Od ministrstva prosvete je prišla brozjavna naredba, da se morajo po vseh učilnicah šibeniške realne gimnazije postaviti razpela s Kristusovim truplom.«

Narodno nezavedne Nemce vzbujajo

Zagrebske »Novosti« poročajo: »Na pobudo predsednika sremsko-bosanske oblasne organizacije »Kulturbund« je bila poslana skupina mladine iz Putincev v novo ustanovljeno šolo za nemško mladino v Irigu, kjer so se udeležili 8-dnevnega tečaja. Vodja tečaja, g. Keilhauer, ki je ob sodelovanju še nekaterih funkcionarjev imel tečaj s 40 mladenci in nekaj deklet, je vzbudil narodno zavest moških in deklet, ki so se bili že odtujili svoji narodnosti. Irška mladina, ki je bil tudi za njo prirejen tek tečaj, je pred kratkim priredila svoj prvi narodni večer. Prvotnik so stali pred svojimi sonarodnjaki ter jim zapeli nekaj nemških pesmi ter pokazali nekaj nemških igrokazov. Irška organizacija za sedaj ostaja pod vodstvom krajevnega odbora v Putincih. Nameravajo pa ustanoviti krajevno organizacijo v Sremskih Karlovcih.«

Hrvatsko vprašanje in Bosna

Zagrebski »Obzor« prinaša izvešček iz sarajevskega muslimanskega glasila »Muslimanska avijest«, kjer je g. Muhamed Baščavčević-Linga napisal svoje spomine na dr. Trumbiča. Pisec se je z rajnim Trumbičem pogovarjal zasebno leta 1937. Ker je dr. Trumbič mrtev, misli, da more sedaj dati na svetlo, kaj sta se takrat menila. Izvešček v »Obzoru« med drugim tako pravi: »Kdo je bliže poznal dr. Trumbiča, dobro ve, koliko važnost je dajal Bosni in Hercegovini in kako je imel muslimane rad... Dr. Trumbič se je zanimal za Bosno in Hercegovino odkar je stopil v politično življenje... Kot odlični pristaš dr. Ante Starčevića je v svoji mladosti imel muslimane za najbolj čisto hrvatsko vejo... Dr. Trumbič je v pogovoru naglasil, kako je Ante Starčević močno ljubil muslimane, katere je visoko cenil. Zlasti pa je dr. Trumbič naglašal potrebo, naj bi bili Hrvati katoličani strpni do vseh posebnih verskih pravic muslimanov, svojih sorojakov... Naglašal je tudi, da je vprašanje Bosne in Hercegovine vezano na pravilno rešitev hrvatskega vprašanja...«

Zaradi dinarske rase

Dinarska rasa je tudi postala jabolko spora in sprepra med Srbi in Hrvati, kakor smo že poročali. Zadevo je sprožil dr. Maleš, ki je v svojem članku v božični številki »Vremena« trdil, da so ljudje dinarske rase pri nas poklicani za vladanje. Ker je hrvaška stran razumela, kakor da bi bil dr. Maleš trdil, da so Dinarci prav za prav le Srbi, so Hrvati začeli ugovarjati. Dr. Maleš se je branil, češ da so Dinarci prav za prav najbolj vidni v Hercegovini ter je med katoliškimi Hrvati našel nekaj imen, kakor na primer fra Grga Matić, fra Didak Buntić in mnogo drugih. Sedaj pa odgovarja »Obzor«: »Tudi mi verjamemo, da bo »dinarski človek« tudi v prihodnje dajal sposobne in značajne javne delavce, kakršni so bili fra Grga Matić, fra Didak Buntić in toliko drugih Hrvatov. Prav tako pa verjamemo, da bodo tudi »panonski« Hrvati, kakor doslej, dajali sposobne javne delavce in močne značaje ter da med Hrvati-dinarci in med Hrvati-panonci ni in ne more biti nobenih narodnih razlik. Ugotavljamo, da vsi Hrvati, bodisi Dinarci, bodisi Panonci, vedo, da je banka Hrvatska danes jedro in matica Hrvatsva.«

O razstavi italijanske knjige v Zagrebu

O tej razstavi je nedeljski »Hrvatski Dnevnik« prinesel uvodni članek, ki v njem med drugim pravi: »Kulturne vezi hrvatskega naroda z Italijo se niso začele šele včeraj. Pač pa so prav toliko stare, kolikor je stara naša narodna zgodovina. Iz Italije je prišel k nam v 9. stoletju tudi benediktinski red, za katerega je knez Trpimir ustanovil samostan v Rižinicah pod Klisom... Nato navaja druge zgodovinske dogodke, zlasti pa poznejše iz književnosti. Nato pravi: »Zaradi tega tudi ta razstava prihaja v sredo, ki razume in visoko spoštuje kulturne pridobitve nenavadno nadarjenega naroda... Zato nam je drago, da bo mnogim hrvaškim spoštovateljem italijanske kulture dana prilika, da bodo v Zagrebu, središču hrvatske književne delavnosti, videli zbrana dela prvih italijanskih piscev, ki so pri nas vedno uživala priznanje, spoštovanje ter v velikem delu tudi obudovanje.«

† Dr. Mara Kučera. Zadušnica bo v četrtek, 9. februarja ob 8. zjutraj v cerkvi Sv. Marka v Zagrebu.

Hrvatski listi o novi vladi g. Cvetkoviča

Mnenje »Hrvatskega Dnevnika«

»Hrvatski Dnevnik«, ki je glasilo dr. Mačka, v svoji številki od 7. svečana na uvodnem mestu prinaša članek o razmerju, ki je vladalo med Hrvati in med dr. Stojadinovičem. V svojem političnem poročilu pod naslovom »Po Stojadinovičevem odstopu« pa tako piše:

»Odstop Stojadinovičeve vlade je bil v zagrebških meščanskih krogih sprejet z zadovoljnostjo, prav tako, kakor so bili z zadovoljnostjo sprejeti tudi odstopi drugih vlad, ki niso znale najti pota, da bi zadostile najnujnejšim zahtevam hrvatskega naroda. Motivacija odstopa dr. Mehmeda Spaha in njegovih tovarišev, da se je treba lotiti končnega reševanja hrvatskega vprašanja, ima v sebi brez dvoma resnico, ki ji ni mogoče oporekati. Kako namerava nova vlada pripraviti pot za rešitev hrvatskega vprašanja, ni znano, ker v tem smislu ni dala nobene izjave... Vsekakor je treba počakati, dokler nova vlada o svojem stališču ne bo kaj več povedala. Dragiša Cvetković je označil pripravljeno pota in čim prej končno rešitev sporazuma s Hrvati kot politični del programa svoje vlade. To je načelna izjava. Hrvatsko stališče je bilo že večkrat izraženo v izjavah predsednika dr. Vladka Mačka. Dr. Stojadinovič je vztrajal na tem, da bi mu bila priznana legitimacija predstavnika večine Srbov in da bi se na tej podlagi začela pogajanja z njim... Ne da bi se spuščali v vprašanje legitimacije, ne smemo pozabiti tudi na to, da je za sporazum poleg formalne legitimacije potrebno tudi medsebojno razumevanje, ki ga pa pri Stojadinoviču ni bilo.

Hrvatsko vprašanje se mora enkrat rešiti. Na to ne bomo čakali sto let, kakor so porogljivo pisali nekateri listi. Toda to vprašanje se da rešiti le tako, da hrvaški narod dobi tisto, kar mu je potrebno za narodni razvoj, obstanek in svobodo... Kar so nam predlagali nekateri listi, ni bila ponudba sporazuma, marveč klic k predaji. Na takem temelju se ni mogoče niti porazgovarjati, kaj šele se pogajati...

Predsednik dr. Vladko Maček ni še dal nobene izjave o Cvetkovičevi vladi. Zaradi tega za enkrat še ne naglasimo stališča Hrvatske seljaške stranke do te vlade in se omejimo zgolj na nekaj splošnih opomb ter ugotovitev, ki pa je v njih nekoliko označeno mišljenje hrvatske javnosti. Zato bomo še nekaj časa počakali ter se kasneje bliže pečali tudi s to vlado in z vprašanji, ki bi pri njihovem reševanju ta vlada po izjavi svojega šefa in njegovih najožjih sodelavcev hotela sodelovati. Vsekakor pa je še čas, da bi vsi srbski politiki uvideli, da hrvaško vprašanje ne trpi nobenega odlašanja več ter da od svoje strani store vse, kar je v njihovih močeh, da se hrvaško vprašanje reši brez večjih pretresljajev, ki bi utegnili biti tudi srbskemu narodu v škodo.«

Na koncu svojega poročila pa pravi: »Predsednik nove vlade Dragiša Cvetković je dejal častnikarjem, da bo dal izjavo o programu svoje vlade. Iz te izjave bomo natančneje videli, kako si zamišlja rešitev hrvatskega vprašanja in katera pot se mu za to zdi najpriljubnejša. Res je sicer, da je Dragiša Cvetković že poprej dajal razne izjave o političnih vprašanih sploh in o hrvaškem vprašanju posebej. Vendar ne smemo pozabiti, da je takrat bil le resorni minister. Danes je njegov položaj docela drugačen. On je na sedanjem mestu nov človek. Za to je tudi razumljivo zanimanje, kako si on zamišlja rešitev hrvatskega vprašanja, kateremu je že sedaj priznal nujnost. Nikomur ne moremo odrekati pravice, da nekaj dobrega stori. Prilika bo, da se njegova vlada pokaže na delu. Ko bo podal svojo izjavo, bo mogoče kaj več reči o njegovi vladi. Za sedaj naj teh nekaj splošnih, bolj načelnih pripomb zadoščo.«

Kako pravi »Obzor«

Zagrebski »Obzor« od 6. svečana piše o novi vladi med drugim: »Nova vlada se po svoji sestavi, zlasti po osebah, ki imajo najvažnejše resore, razlikuje od prejšnje vlade... Dejstvo, da je g. Dragiša Cvetković obdržal poleg predsedništva vlade še ministrstvo notranjih zadev, kaže, da se bo g. Cvetković neposredno zanimal za glavne momente, ki so v zvezi s tem resorom... Ker sta poleg tega dr. Spaha in dr. Korošec v najboljših odnosih z novim predsednikom in ker je tudi g. Cvetković utemeljil svoj odstop prav tako, kakor dr. Spaha, dr. Krek in drugi, smemo verjeti, da bo tudi nadaljnje sodelovanje teh treh glavnih činiteljev trdno in bolj rodovitno, kakor v prejšnji vladi...«

»Od Hrvatov dr. Viktor Ružič, ki je dobil resor ministrstva pravde, ne pripada nobeni stranki. Kot ban savske banovine pa si je prizadeval, da bi doprinesel svoj delček k rešitvi hrvatskega vprašanja. Ko pa je videl, da so ti njegovi napori brezuspešni, je podal ostavko. Pri zadnjih volitvah je glasoval za listo dr. Mačka.« — Nato list naglašajo, zakaj je bila podana ostavka 5 ministrov prejšnje vlade, ker prejšnja vlada ni rešila hrvatskega vprašanja. Končno pravi:

»Po uradnih podatkih se vidi, da je 11. decembra okoli 500.000 Srbov glasovalo za dr. Mačka. Če pa se odbijejo še glasovi, ki sta jih dobila dr. Korošec v Sloveniji in dr. Spaha v Bosni in Hercegovini, se jasno vidi osebni neuspeh dr. Stojadinoviča pri zadnjih volitvah. Ta neuspeh pa ne bo iznenadil nikogar, ki je zasledoval njegovo politiko v zadnjem času. Vendar je dr. Stojadinovič

(Nadaljevanje s 1. strani)

ministra Sarraut in Ruccart, ki sta se nedavno tukaj mudila, sta morala iz mesta pobežati, tako so nad njima rjuli.«

»Perpignan je po padcu Barcelone nekakšno nadomestilno glavno mesto poraženih boljševikov. Po hotelih in gostilnicah je vse polno rdečih »vodij«, ki so vsi lepo okrogli in rejeni ter se košatijo po mičnih terasah perpignanskih kavaren. Ulice so noč in dan polne in vlada v njih trenje in vrenje, ko v čebelnem panju. Vsi rdeči »vodje«, poslanci, ministri, šefi rdečih delavskih sindikatov in ostali, so pred begom z rdeče Španije dobili od »pravno v obliki treh letnih plač plačanih v naprej. Ni čudno, če se jim v Perpignanu sedaj dobro godi in lahko čez ramo od zgoraj navzdol gledajo na reko siromaščine, na reko solz in trpljenja, ki se vali mimo njih iz Španije, ki so jo oni uničili. Še nikdar ni bilo v Perpignanu toliko luksuznih avtomobilov, kakor sedaj, ko so se tamkaj udomačili »voditelji proletariata.«

viš imel ugodnejše prilike, kakor kdor koli poprej, da bi bil rešil hrvaško vprašanje. Poleg zaupanja krone je užival tudi podporo dr. Korošca in dr. Spaha, a tudi dr. Maček ni proti njemu zavzel nepomirljivega stališča. Dr. Maček je bil celo pripravljen s njim se pogajati o rešitvi hrvatskega vprašanja. Šele pozneje, ko se je izkazalo, da onemu ni do rešitve tega vprašanja, je dr. Maček sklenil sporazum v Farkašiču. S tem je bila prekinjena vsaka zveza med njima.«

Francoski »Le Temps« o novi vladi

Pariški dnevnik »Le Temps« je priobčil od svojega belgrajskega dopisnika tole poročilo:

»... Stvarno so hrvaško vprašanje in pa različno gledanje na to vprašanje v krogih dr. Stojadinoviča in vladne stranke vzrok te krize. Člani te stranke, Slovenci, nekdanji pristaši Slovenske ljudske stranke dr. Antona Korošca, in Bosanci, pristaši nekdanje muslimanske organizacije dr. Mehmeda Spaha, so opazili, da bi bilo po Mačkovo volivnem uspehu neobhodno potrebno izmenjati poglede v duhu, ki bi bil podoben sporazumu od 8. oktobra leta 1937, ki ga je sklenila belgrajska opozicija z dr. Mačkom. Med vladnimi Srbi se je s tem stališčem strinjala skupina Dragiša Cvetkoviča, duhovnega vodje in voditelja delavske

Velike manifestacije v Nišu za novo vlado

Niš, 7. febr. AA. Ze sama novica, da je Dragiša Cvetković dobil mandat za sestavo vlade, je zbudila v Nišu veliko navdušenje. Vse, da je Cvetković sestavil vlado, so sprejeli v Nišu in vsej okolici z velikimi manifestacijami.

Vso nedeljo, ko so se vršile konzultacije, je bila vsa moravska banovina neprestano v zvezi z Nišem in skozi Niš z Beogradom, da dobi informacije o uspehu Cvetkovičeve misije in da da izraza svojemu navdušenju.

Včeraj so se spontano in brez posebnih priprav začele okoli 6. zvečer velike manifestacije po nižkih ulicah. Manifestacij se je udeležilo okoli

strankine organizacije. Ko so med verifikacijsko razpravo opozicijski poslanci kritizirali vladno politiko do Hrvatov, so slovenski in muslimanski poslanci kazali posebno očitno rezervacijo.

Italijanski tisk pozdravlja Cvetkovičovo vlado

Rim, 7. febr. b. Ves italijanski tisk se bavi v dolgih člankih iz Beograda z novo jugoslovansko vlado Dragiša Cvetkoviča. »Giornale d'Italia« podarja, da nova vlada g. Cvetkoviča ne bo nič spremenila zunanje politike in bo dosedanja politika potrjena tudi na bližnjem sestanku držav Male zveze. »Tribuna« pa piše, da se je predsednik vlade Dragiša Cvetković vedno odločno zavzemal za politiko italijansko-jugoslovanskega zблиžanja in prijateljstva in da zunanji minister v novi vladi g. Cincar Marković, katerega čuti prijateljstva do Italije so že od zdavnaj znani, predstavlja jamstvo za ohranitev iskrenega prijateljstva in dobrih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Prav tako jamči za dobre sosedske odnose tudi prometni minister dr. Spaha, ki je še dalje ostal v vladi g. Cvetkoviča. Iz vsega tega sledi, da notranja politika Jugoslavije, ki je dovedla do spremembe vlade, ne bo imela nobenega vpliva na nadaljnji zunanje-politični razvoj. »Tribuna« dalje trdi, da je program nove vlade rešitev hrvatskega vprašanja ter se bodo v tej smeri vodila pogajanja z dr. Mačkom.

Zanimiv spomin s tabora v Komendi

Sedanji predsednik vlade o dr. Korošču

Ko je lansko poletje vsa Slovenija dajala duška veselju ob 20-letnici zedinjenja in povsod s prisrčnim navdušenjem sprejemala svojega voditelja dr. Antona Korošca, ki je neumorno hodil od tabora do tabora, smo doživeli na taboru v Komendi 31. julija zanimivo srečanje. Ta dan je bil slovesno blagoslovljen Prosvetni dom v Komendi in se je prireditve udeležil v spremstvu bana dr. Marka Natlačenca tudi tedanji minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetković. Sedanji predsednik vlade g. Dragiša Cvetković je tedaj prišel z daljšega potovanja po inozemstvu ter se je ustavil na Bledu. Porabil je priliko, da si malo ogleda Slovenijo in tako je obiskal tudi v spremstvu šefa kabineta Bože Anastasijeviča veličastni tabor v Komendi. Med burnimi vzkliki udeležencev je imel lep govor tudi sedanji predsednik vlade g. Cvetković, ki je govoril o majniški deklaraciji, med drugim omenil:

»Dr. Korošec je posebej veličastna slovenskega naroda, ki je v težkih dneh visoko dvignil prapor narodne zavesti, ne strašče se napora in žrtev za zlato svobodo... Z zaupanjem v velikega borca dr. Korošca ste ohranili Slovenci v najtežjih dneh ono navdušenje in smisel za požrtvovalno delo, ki sta potrebna, da bo naš narod velik in močan.«

Popoldne pa je prišel na tabor tudi tedanji notranji minister dr. Anton Korošec, ki je imel dopoldne mogočen tabor v Sošanju. Skupno sta tedaj oba ministra v družbi prijateljev opazovala uspešni nastop fantov in deklet in tegaj je bila posneta tudi slika. Prav za ministrom dr. Korošcem stoji še kabinet ministra Cvetkoviča g. Bože Anastasijeviča.

Boj za Katalonijo je končan

Hendaye, 7. febr. dl. Borba za Katalonijo je končana, ker so poveljniki rdeče armade zaposlili francoske obmejne oblasti, da smejo prekorčiti mejo in se umaknili na francosko ozemlje. Ko je v torek zjutraj bila meja odprta, so jo najprej prekorčili oddelki mednarodnih komunističnih brigad francoske, češke in skandinavske narodnosti. Takoj za njimi pa so pričeli marširati oddelki redne vojske, in sicer po 5000 mož skupaj. V nekaj urah je prešlo na francoska tla nad 40.000 miličnikov, pričakujejo pa, da jih pride še okrog 150.000.

Po dogovoru odlagajo miličniki svoje orožje takoj, ko prekorčijo mejo, in sicer na levo stran ceste strojnice, na desno pa puške, ročne granate, strelivo in drugo orožje. Ze po polnoči je pričela prihajati čez mejo tudi artiljerija. Razen tega se je zateklo na francosko ozemlje do sedaj 88 letal, ki so vsa sovjetskega izvora. Letala prav tako razorože s tem, da odstranijo z njih strojnice.

Istočasno s poraženo rdečo armado pa se v ale že mejo tudi civilisti, in sicer ženske, otroci in starci. Ta povodenj ljudske bede je nekaj najprej presrejšnjega v sedanji španski državljanski vojni. Pojavljajo se v srce segajoči prizori, ko matere iščejo izgubljene otroke, ko starci padajo vsi izžrpani od naporov in ko bolniki izstradani in zapuščeni iščejo pomoči. Francoske oblasti so vse pri-

pravilo in vse store, da nesrečnejem lajšajo gorje. Nepojmljivo se vsem zdi, zakaj so rdeči s silo izpraznilo mesta in vasi in tirali nesrečno civilno prebivalstvo s seboj tja čez mejo, ko bi lahko v miru ostalo na svojih domovih. Je pač to posebna komunistična taktika...

Ze je bilo javljeno, da so se voditelji rdeče Španije pravočasno zatekli v Francijo. Z diplomatskimi potnimi listi rdeče vlade je francosko mejo prestopilo 300 vodilnih španskih komunistov. General Sarabia, ki je bil vrhovni poveljnik katalonske rdeče armade, se je naselil v Marsellu, kamor je že prej poslal svojo družino. Azana, predsednik rdeče Španije, pa se je naselil ob švicarski meji, in sicer v Collonge sous Salève. Večina rdečih voditeljev pa se bo naselila v Parizu.

Po zanesljivih poročilih je med rdečimi politiki nastal spor o nadaljevanju sovravnosti. Azana, Aguirre, predsednik avtonomne baskiške vlade in Companys, predsednik katalonske samouprave, so bili pripravljivi, da se pogajajo s Francom in da se sklene mir. Temu pa se je upri predsednik španske vlade Negrin. Zaradi tega se potem ni ničesar sklenilo in se je razvoj dogodkov prepustil slučaju.

Konec...

Pariz, 6. febr. b. Polom republikanske Katalonije je pred koncem. Republikanske čete beže čez francosko mejo brez vsakih borb. Nacionalisti jim samo sledijo ter pošiljajo nad nje le letalstvo, ki jih preganja in jim skuša preprečiti umik v Francijo. Pri teh letalskih napadih so žrtev med rdečimi četami zelo velike, vendar pa ni mogoče zbrati podatkov o tem. Vso noč so se nadaljeval beg čez mejo na vseh prehodih. Prehod na meji republike Andore je za republikance že zaprt, ker so ga zasedle nacionalistične čete. Zadnji miličniki in civilisti so se umaknili čez ta prehod včeraj popoldne. Ostali, ki so bili na poti, pa so zdaj odrezani od meje in se bodo morali vdati, kajti vsaka borba v pirenejskih gorah je izključena. Nacionalisti računajo, da bodo zajeli tukaj 20.000 miličnikov s popolnim voznim materialom, ki sestoji iz številnih tankov, avtomobilov za prevoz čet in protiletalskih topov. Zadnje republikanske baterije so prekorčile mejo davi. Danes na vsegoraj zjutraj so prekorčile mejo tudi motorizirani oddelki in tanki, ki so jih Francozi takoj razorožili.

»Državljanjska vojna je končana«

Pariz, 7. febr. AA. Stefani: Predsednik španske republike Azana je prišel v Colonges in izjavil poročevalcem listov, da pomeni njegov prihod na Francosko konec državljanske vojne na Španskem. Azana pojde v Pariz, da se bo pogajal za sklenitev mira. V Parizu se bo nastanil na španskem poslanstvu. Generalni tajnik pri predsedstvu republike Rivas je izjavil v imenu predsednika republike Azane tole:

ke pa poslane y koncentracijska taborišča.

Seja glavnega odbora za kongres Kristusa Kralja v Ljubljani

Ljubljana, 7. febr.

V škofiškem dvorcu v Ljubljani je bila danes seja celokupnega odbora za mednarodni kongres Kristusa Kralja, ki bo letos v Ljubljani od 25. do 30. julija. Sejo je vodil predsednik stalnega mednarodnega odbora prevz. dr. Gregorij Rožman. Člani odbora so se seje polnoštevilno udeležili. Okrog škofa dr. Rožmana se je zbrala lepa družba duhovnikov, redovnikov in laikov, da v glavnih potezah določijo program tega kongresa, ki bo prvi te vrste v Ljubljani.

Uvodno besedo je imel voditelj seje prevz. dr. Rožman, ki je razvil globoke misli o pomenu teh kongresov. Za njim je vstal dr. Metzger, ki je predložil glavni obris kongresa in njegove posamezne slovesnosti. Kongres bo imel dva dela — notranjega in zunanjega. Notranji del obsega

predavanje in proučevanje vseh okoliščin, v katerih bi se mogel razvijati apostolat za krščansko prerodenje družbe. Zunanji del pa obsega manifestacije in verske slovesnosti, pri katerih se proslavlja misel Kristusa Kralja. Dr. Metzger je predložil tudi seznam odličnejših govornikov in predavateljev, na katere bi se bilo obrniti.

Nato je bil razgovor o podrobnosti izvedbi z ozirom na posamezne dni kongresa, na pogoje, ki jih je pri takih mednarodnih prireditvah velikega obsega v Ljubljani treba upoštevati, itd. Ze po teh osnutkih moremo pričakovati, da bo kongres veličastna manifestacija sodobne katoliške misli in da bo v svoj krog pritegnil veliko udeležencev iz vseh držav Evrope, zlasti pa veliko Slovencev, ki bodo spet imeli priliko pokazati svetu svojega organizacijskega duha, pa tudi svoje versko vneto. Seja je trajala skoraj dve uri.

Palestinska konferenca štiri odločne zahteve Arabcev

London, 7. februarja. Danes (to je v torek) so v senzorskem palači odprli tako imenovano palestinsko konferenco. Prvi govor je imel ministrski predsednik Chamberlain, nakar so v imenu Arabcev govorili egiptski princ Abdul Moneim in emir Hussein. Navzoč je tudi emir Faisal, ki zastopa arabskega kralja Sauda in je njegov namestnik v Mekki. Beseda saudskega princa bo imela na konferenco največji vpliv, ker zastopa največjo arabsko državo, ki je neodvisna.

Tako angleški kakor arabski člani konference so jako rezervirani in ne podajajo nobenih izjav o svojih načrtih. Toliko pa se ve, da se bodo vsi arabski politiki in državniki odločno uprli, če bi Anglija vztrajala na tem, da iz Palestine napravi judovsko narodno državo. V tem slučaju bi Arabci konferenco zapustili. Če pa Anglija ne bi vztrajala več na židovski narodni državi, bodo arabski člani zahtevali, da se osnuje neodvisna arabska država, v kateri bi židje bili narodna manjšina. Pri tem so glavne zahteve Arabcev naslednje:

1. Judovsko priseljevanje v Palestino mora prenehati.
2. Židom je prepovedano kupovati zemljo.
3. Balfourjeva deklaracija (da morajo židje dobiti neodvisno državo) se mora razveljaviti.

4. Iz Palestine, Sirije in Transjordanije se mora osnovati neodvisna arabska država, zvezana z Anglijo po prijateljski pogodbi.

Stališče angleške vlade se od arabskega predvsem razlikuje v tem, da Anglija vztraja na mali židovski državi izven arabskih meja, ker židi ne smejo biti manjšina v arabski državi, na svobodni trgovini židov v Palestini in na tem, da se smejo židje naseljevati v Palestino v nekem določenem minimalnem številu. Zaradi tega je pozitiven uspeh konference zelo dvomljiv.

Živahno zborovanje gostilničarjev v Celju

Celje, 7. februarja.

Danes ob pol 2. popoldne se je pričel v salonu hotela »Pošta« 53. redni letni občni zbor Zdrženja gostilničarjev v Celju. Zborovanje, ki se ga je udeležilo letos izredno veliko število članov, je vodil predsednik g. Pečuh.

Tajnik g. Strein je podal statistiko podatkov o delu uprave za leto 1938. Zdrženje šteje 115 članov, 23 vajencev in 57 pomočnikov, od tega 22 natakarjev in 35 natakarij.

Občni zbor je namestil za pomožnega tajnika g. Bogdana Mirnika, ki je obenem tajnik dvanajstih združenj.

Vsi člani Zdrženja bodo plačevali od hektolitra iztočene pijače, piva, vina, sadjevca in žganja, 1 din.

Pri predlogu spremembe pravil, ki ga je predlagal predsednik g. Pečuh, da se zviša vpisnina in korporacijska pristojbina za nove koncesije od 2000 na 2500 din, je nastala živahna debata, dokler g. Pečuh predloga ni umaknil.

Posebno živahno je postalo, ko je predsednik prešel na volitev nove uprave. Kakor smo razvideli, sta obstajali dve skupini, ena skupina za listo g. Šanca in druga skupina za listo g. Petschucha. Prišlo je do očitanih in prerekanih, dokler niso soglasno sprejeli predlog, da se predsednik in podpredsednik volita tajno, to je z listki. Pred razdelitvijo listkov pa je ravnatelj Kralj pozval vse zborovalce, da volijo listo z nosilec gosp. Šancem. Vsi člani na listi g. Šanca so bili soglasni, da sprejmejo funkcije, dočim je odklonilo sedem članom funkcije na listi g. Petschucha. Za listo g. Šanca je glasovalo 66 glasov, za listo g. Petschucha 23. Prav tako so tajno volili tudi podpredsednika. Za prvo listo g. Vodlana je glasovalo 66 glasov, za drugo listo g. Ferda Bergerja pa 11 glasov. Ostali odbor je bil od vseh soglasno izvoljen.

Pri slučajnosth so določili, da se bodo uradni prostori Zdrženja preselili v Obrtni dom sporazumno z ostalimi združenji.

Italija ostane v Španiji do polne Francove zmage

Mussolinijeva izjava v velikem fašistovskem svetu

Rim, 7. feb. TG. O vsebini posvetov velikega fašističnega sveta, ki se je v soboto zvečer sestel in kjer je imel Mussolini daljši govor, še vedno ni nič znanega. Mussolinijev govor ni bil oddan po radiu, niti ga niso objavili v časopisu. Nad posvetom plava popolna tajnost.

Le »Giornale d'Italia« objavlja kratak izvleček iz Mussolinijevih izjav, ki da niso bile namenjene za inozemstvo, marveč samo za člane fašističnega sveta. »Giornale d'Italia« piše, da je Mussolini v svojem govoru poudarjal, da je mirovna politika vedno bolj in bolj ogrožena po raznih miselnostnih strujah, nadalje zaradi rovarstva raznih spekulantov. Značilni zglede za te vrste protimirovno delovanje da je »os Paris—London—Amerika«, ki se je po izjavah predsednika Roosevelta kar naenkrat pojavila na obzorju in dala potuho Franciji. Sprito teh nevarnosti, ki za mir obstojajo, morajo totalitarne države misliti na svojo obrambo. Hitler je v svojem govoru dne 30. januarja slovesno poudaril vojaško povezanost med Nemčijo in Italijo.

Ta skupnost ni nobena grožnja, ampak obrambno sredstvo.

Tudi v Španiji mora Italija vztrajati pri svoji dosednji politiki. Pojavljajo se nekatere mednarodnopolitične težave, ki izvajajo pritisk na generala Franca. Zatorej Italija in Nemčija še ne moreta in ne smeta nehati podpirati generala Franca. Po očiščenju Katalonije je treba osvoboditi še ostalo rdečo Španijo okrog Madrida in Valencije. Priprave za ta zadnji boj bodo trajale še dalje časa. Vojaški zmagi mora potem slediti še politična zmaga generala Franca. Dokler rdeči niso povsem uničeni, vojaško in politično, tako dolgo ni mogoče Francove zmage smatrati zadostno varne, da bi

O bodoči usodi Kitajske

Japonska pripravlja odgovor trem velesilam: Franciji, Angliji in Ameriki

Tokio, 7. februarja. Na ameriško, britsko in francosko noto, ki predlaga Japonski posebno konferenco, na kateri naj se uredi vprašanje posebnih pravic teh velesil na Kitajskem, bo japonska vlada odgovorila te dni. Dobro poučeni krogi pravijo, da bo japonski odgovor vseboval tele tri točke: 1. Japonska bo neizpremenjeno nadaljevala svojo dosedanje politiko, da se ustanovi kitajska vlada, ki bo v dobrih odnosih z Japonsko ter se bo osvobodila sovjetskega vpliva. — 2. Pridobljene pravice in koristi drugih velesil se bodo načeloma spoštovale, toda velesile morajo upošte-

vati sedanji vojaški položaj in novo politično ureditev Daljnega vzhoda. — 3. Japonska ne sprejme mednarodne konference, ki naj bi razpravljala o paktu devetih sil iz leta 1921, oziroma 1922, ker je ta pakt nemogoče prilagoditi sedanjem položaju, v katerem Japonska ne more dovoliti, da bi se Čankajškova vlada tega pakta posluževala v svojih sovražnih dejanjih proti Japonski. Japonska pa je pripravljena, da se s Ameriko, Anglijo in Francijo razgovarja z vsako posebej, ako so te velesile pripravljene upoštevati sedanji položaj Japonske na Kitajskem.

Resnica o ribjem olju in njegovih nadomestilih

Uporaba ribjega olja kot hranila in kot zdravila sega že v prastare čase. To velja posebno za severne narode, pri katerih so bile ribe in ribji proizvodi že od nekdaj najvažnejši del njihove hrane. Olje, ki ga dobivajo iz jeter velike polenovke, slovi še danes kot neizčrpni vir ljudskega zdravja. Znano je, da so severnjaki ljudje visoke postave in da so med vsemi narodi Evrope najlepše raščeni. Svobodno življenje na morju, ostro podnebje njihove severne domovine in hrana, ki vsebuje v pretežni večini ribja jedila, kar neka-ko izključuje vsako neboljnost v rasti, ki jo drugače pogosto srečamo pri drugih narodih.

Polenovka, iz katere proizvajajo olje, živi v severnih morjih, vsako zimo in pomlad pa pride v nepreglednih jatah k norveški obali, kjer najde ugodnejše pogoje za prehrano in kjer se drsti. To je čas znamenitih lovov na polenovko: cela brodogoja ribiških ladij odploveje iz svojih luk na lov, ki v eni sami sezoni lahko naberejo do 100 milijonov polenovk! Ker se te jate drže razmerno blizu obale, ribiči lahko še istega dne oddajo svoj plen tovarnam za predelavo. To je važno za kakovost ribjega olja, ker s tem, da ga dobe iz popolnoma svežih rib, ohrani v celoti svoje naravne delotvorne snovi.

Stoletja je ohranilo norveško ribje olje, katero izvažajo v vseh pet celin, svoje skoraj monopolno stališče. Cenijo, da izvoz tega olja donaja Norveški letno čez 36 milijonov norveških kron, kar je v našem denarju skoraj pol milijarde dinarjev.

V novejšem času pa je to olje dobilo nekaj konkurentov, ki so začeli resno ogražiti njegovo dosedanje monopolno stališče. Na tržiščih so se namreč začeli pojavljati izdelki, za katere trdijo, da so popolno, da celo boljše nadomestilo »smrdljivega in ogabnega olja«. V vrstah proizvajalcev ribjega olja je nastala zmeda, ko pa je nekaj časa potrošnja začela celo upadati, so bile odgovorne norveške oblasti prisiljene, da z vestnim, strokovnjakim in znanstvenim preiskovanjem ugotove, koliko je resnice v trditvah proizvajalcev preparatov, ki naj bi bili boljši od ribjega olja. Šlo je torej za to, ali bo prastari naravni proizvod obdržal prednost nad izdelki moderne farmacevtske industrije.

Med glavnimi konkurenti je slovel ergosterin, obsevan z ultravioletnimi žarki. Snov, ki jo tako »bobe« deluje pri t. zv. angleški boleznici (rachitis) podobno kot vitamin D, ki je ena glavnih sestavin ribjega olja. Ker je bilo zelo lahko in poceni proizvajati za obsevani ergosterin, je industrijsko proizvajanje tega in podobnih preparatov zavzelo tolik obseg, da je v kratkem preplavilo skoraj vsa svetovna tržišča. Rafinirana reklama, okrepljena z nezadostnimi znanstvenimi preskusi, je slavila prave orgije in nekaj časa je bilo težko postaviti ji nasproti stvarne in prepričevalne dokaze.

Kdo ve, kako daleč bi to šlo, če ne bi začele iz Amerike prihajati za nove iznajdbe zelo neugodne vesti. Kaj pa je bilo? Tamošnji raziskovalci so namreč primerjali delovanje ribjega olja in preparata obsevanega ergosterina, in sicer pri preprečevanju in zdrav-

ljenju rahitisa pri otrocih. Poskusi so izpadli porazno za umetno zdravilo. Ugotovili so namreč, da ti preparati delujejo prav tako kot ribje olje pri rahitisu, toda

samo pri poskusu na živalih,

dočim pri otrocih ni bilo nikakršnega učinka. Tistih nekaj ozdravljenj je bilo samo učinek delovanja navadne hrane, kar bi se dalo doseči tudi brez preparatov.

Izid tega primerjanja je dal povod za preiskovanje tudi ostalih konkurentov ribjega olja. Je namreč cela vrsta rib in drugih živali, katerih jetra vsebujejo olje, ki je mnogo bogatejše na vitaminih, kot olje polenovke. Prečkani tovarnarji so se vrgli na njihovo izkoriščanje in začeli proizvajati preparate z »zelo močnim delovanjem vitaminov«. Trdili so, da da že samo nekaj kapljic, ena kroglica ali prašek nadomešča toliko in toliko žlic ribjega olja polenovke, poleg tega ima pa še prednost, da je brez slabega okusa in duha.

Tudi te trditve temelje na zmoti. V prvi vrsti so vestna raziskovanja dokazala, da ogromno število teh preparatov sploh ne deluje tako, kakor trdijo njihovi izdelovalci. Samo neznatno število je vsebovalo vitamin D, in sicer nekateri več, drugi manj, vitamina A pa sploh nikjer ni bilo. Vzrok je v tem, ker se vitamini pri izdelovanju teh preparatov zgube, pa tudi če bi ostali, ne bi mogli nadomeščati naravno olje polenovke.

Ker delovanje tega ne temelji samo na vitaminih, ampak tudi na mastnih kislinah, ki obenem z vitaminom A izvajajo tisto edinstveno delovanje olja polenovke, ki se ne more z ničemer nadomestiti.

Poleg tega vsebuje olje polenovke tudi stalno količino joda, ki je v njem tako vezana, da jo organizem lahko izkoristi.

Tako je naravni proizvod sijajno in popolnoma zmagal nad umetnimi izdelki, vsi ti toliko hvaljeni in razvpiiti preparati, ki naj bi nadomeščali ribje olje pa so se več ali manj zgubili v pozabljene. Toda odgovorne oblasti na Norveškem ne mirujejo več, temveč budno spremljajo proizvodnjo ribjega olja in skrbno pazijo, da zaščitijo dober glas, ki ga v svetu uživa norveško medicinsko ribje olje. Norveška je edina država, ki je vso proizvodnjo ribjega olja postavila pod neposredno nadzorstvo države. Tudi en sodček ribjega olja ne sme zapustiti države, preden ni podvržen državnemu pregledu. Tudi en sodček ne smeš ukrcati, če nima posebnega dovoljenja za izvoz s pečatom državne kontrole. Tako imata zdravnik in bolnik gotovo jamstvo, da je ribje olje v vsakem oziru neoporečno.

Desetine tisočev otrok in odraslih so dolžni zahvalo za svoje zdravje norveškemu ribjemu olju. Pametne matere ga dajejo otrokom v zimskih mesecih, da jih obvarujejo prehlada, bronchitisa, pleuritisa, slabokrvnosti, skrofuloze in jetike. Ribje olje je najnaravnejše varstvo proti tzv. angleški boleznici (rachitis) in z njo združenim napakam v sestavi okostja, slabo razvitih čeljusti in slabih zob. Ena sama kavina žlička norveškega medicinskega ribjega olja zadostuje za ves dan in vsebuje toliko vitaminov, kolikor jih vsebuje največja količina mleka in masla, katero more človek v enem dnevu použiti.

italijanski legionarji mogli zapustiti španska tla. Šele ko bodo rdeče armade popolnoma uničene in bodo prenehale tudi politične intrige proti zmagi generala Franca, bo Italija zapustila Španijo.

Drugi listi ne objavljajo nobene razlage o teh Mussolinijevih izjavah, ki so, čeprav so v posnetku zelo pičla, napravile na inozemske politične kroge velik vtis.

Iz francoskega parlamenta

Pariz, 7. febr. c. Danes popoldne se je v francoskem senatu začela razprava o francoski zunanji politiki. Zanimanje je bilo velikansko in so bile tribune za občinstvo prepolne, kar se zgodi le redko. Izredno zanimanje pa je narastlo, ko se je zvedelo, da je tudi predsednik zunanje-političnega odbora v senatu Henry Berenger vložil interpelacijo. Toda tik pred začetkom se je Berenger izjavil, da je svojo interpelacijo umaknil.

Predsednik zunanje-političnega odbora v parlamentu Jean Mistler je danes govoril o francoski zunanji politiki v pariški trgovski zbornici. Najprej je poudaril, da je francoska vlada lanske letoletje postopala čisto pravilno in da je bilo češko-slovaško vprašanje pravilno urejeno.

Mistler je tudi omenil zadnji Hitlerjev govor in izjavil, naj Francija Nemčiji prepusti vzhod Evrope, posebno pa vso možnost za njeno trgovino v tem delu Evrope. Francija naj tam ne išče ničesar drugega kot to, naj brani načelo, da morajo tam biti vsi narodi neodvisni.

Mistler se je tudi dotaknil dogodkov v Jugoslaviji in poudaril, da so lahko vsi Francozi zadovoljni s potekom zadev v tej državi.

Osebnosti

Belgrad, 7. febr. m. Za ravnateljico učiteljske šolskih sester v Mariboru je postavljena sestra Berhmana Hajdič.

V 8. skupino so postavljeni dosednji supletenti: Edbin Boje na učiteljsko v Ljubljani, Marija Gunde na klasični gimnaziji v Ljubljani in Vladimir Potočnik na realni gimnaziji v Mariboru. Za suplente so postavljeni diplomirani filozofi: Vida Podgornik na 3. real. gimnaziji v Ljubljani, Šifrer Antun in Boris Škerl na ptujski realni gimnaziji. Iz ptujske realne gimnazije na celjsko realno gimnazijo je premeščen prof. Ludvik Gabrovšek.

Katera država se lahko preživlja sama?

Ljubljana, 7. febr. 1939.
Nemški statistiki so objavili v nemških listih — gotovo zaradi aktualnosti — koliko svoje potrebe živil krijejo posamezne države iz lastne proizvodnje. Tako so n. pr. za Nemčijo izračunali odstotek 83, kar pomeni, da mora 17 vseh potrebnih količin za prehrano prebivalstva uvoziti iz inozemstva, 83 pa lahko krije s lastno proizvodnjo. Za Kanado n. pr. so izračunali odstotek 192, to pomeni, da proizvaja Kanada živil za 92 več kot znaša lastna potreba, ki je ugotovljena s 100. Tudi naša država je v tej nemški statistiki. Naša številka je 106, kar pomeni, da naša domača proizvodnja krije vso potrebo in nam še 6 ostane za izvoz. Izračunali pa so to nemški statistiki po kalorijah, ki so potrebne za prehrano prebivalstva. V naslednjem navajamo te statistike, urejene po višini odstotka samopreskrbe s živilni:

Evropske države:			
Anglija	25%	Španija	99%
Norveška	43%	Češkoslovaška	100%
Šveca	47%	Estonska	102%
Belgija	51%	Danska	103%
Holandija	67%	Poljska	105%
Irska	75%	Jugoslavija	106%
Avstrija	75%	Letonska	106%
Grčija	80%	Bolgarska	109%
Nemčija	83%	Litva	110%
Francija	83%	Romunija	110%
Svedska	91%	Madžarska	121%
Portugal	94%	Rusija	101%
Italija	95%		

Izvenevropske države:			
USA	91%	Kitajska	100%
Čile	93%	Nova Zelandija	173%
Japonska	95%	Kanada	192%
Brazilijska	96%	Avstralija	214%
Brit. Indija	100%	Argentina	264%

Novi državni proračun

Po podatkih zagrebških listov je že izdelan predlog novega državnega proračuna za leta 1939-1940, ki znaša 700 milij. din več kot sedanji proračun. Proračunska vsota za 1938-1939, torej sedaj veljavna proračuna, znaša 12.180 milij. din, tako da bi znašal novi proračun 12.880 milij. din, dočim je znašala proračunska vsota za 1937-1938 10.910 milijonov din.

Avtocesta Vratislava—Dunaj

Nemška avtocesta iz Vratislave na Dunaj vodi v dolžini 67 km tudi po češkoslovaškem ozemlju (po Moravskem). Po pogodbi je pa ta avtocesta vsa last nemške družbe za avtoceste (Reichsautobahngesellschaft) odtod same nemške države tudi na onem delu, ki vodi po češkem ozemlju, kar je vsekakor edinstveni slučaj v zgodovini pogodb in narodov. Po doseženem sporazumu bo imela Nemčija v tem delu tudi vso izvrševalno oblast, kjer bodo veljali le nemški zakoni in predpisi. To pa v svojem bistvu pomeni, da ima Nemčija v češkem delu avtoceste do 30 metrov širok pas dolovna v svoji lastni, s čemer je Češkoslovaška stvarno razpolovljena.

Tudi pri gradbi tega dela so se pokazale velike organizatorične zmožnosti in jeklena volja Nemcev. Na češkem delu avtoceste se je pričela takoj z delom. Poleg točne določitve trase, izdelanih načrtov, odkupa zemljišč — za kar je postavila čel. vlada v svoji rezi — je Nemčija postavila v teh dneh pri moravskem mestecu Jevičko troje velikih delavskih taborišč, kjer se sedaj vrše vsa pripravljala dela in organizirajo ta taborišča. Čim bodo vremenske prilike dopustile, se pa takoj pristopi k sami gradbi z večih strani, a v delu ba istočasno zaposlenih do 50.000 delavcev, kajti avtocesta mora biti najkasneje v letu 1940 gotova, a želja nemških odločujočih krogov pa je, da bi bila zgrajena čimprej. V omenjenih delavskih taboriščih so pa danes nameščeni izključno le nemški delavci, ki delajo pod vodstvom nemških inženirjev, dasi bi Nemčija lahko uporabila domače, češko brezposelno delavstvo, kakor je bilo v pričetku v javnosti tudi govorenjelo. Da temu ni tako, je po vsej verjetnosti iskati vzrok v prestižnih razlogih, saj je pomanjkanje delavskih moči v Nemčiji splošno znano, izredno občutno in veliko, tako da v velikih množinah prihajajo delavci celo iz zavezniških držav na delo. Naša trditve je pa v toliko verjetnejša, ker se Nemčija istočasno v Pragi pogaja, da prevzame letno 100.000 čeških brezposelnih, ki jih nujno potrebuje za svoja različna javna dela, predvsem za svoje utrdbne, ki jih gradi v vzhodnem delu države.

Naša trgovina s Francijo. Po francoskih uradnih podatkih je znašal lani francoski uvoz iz Jugoslavije 100.632.000 frankov, francoski izvoz v Jugoslavijo pa 124.457.000 frankov. Naša uradna statistika izkazuje za 1938 uvoza iz Francije 141.798.000 dinarjev, izvoza v Francijo pa 75.005.000 din. Po naši statistiki je torej izkazana aktivnost za Francijo v znesku 66.793.000 din, po francoski statistiki pa 23.825.000 frankov. Obe statistiki kažeta veliko različenost, ki ni samo posledica različnih statističnih metod.

Naš pomorski promet. V letu 1938 je znašala tonaža v naša pristanišča priplulih ladij 19.829.000 ton, kar pomeni v primeri z letom 1937 zmanjšanje za 920.000 ton. V letu 1937 je znašala namreč ta tonaža 20.749.000 ton, leta 1936 pa 19.297.000 ton. Nova delniška družba. V Zagrebu je osnovana družba Asfalt-beton z glavnico 2 milijonov dinarjev. Ustanovitelji so: inž. S. Bendik, inž. Balley in dr. Sr. Flegel iz Zagreba. Pečkovi premožniki v nemški oblasti. Lansko leto je vzbudilo veliko pozornost dejstvo, da je Živnostenska banka kupila premožnike znane tvrde Peček v sudetskoneškem ozemlju. Sedaj pa je Živnostenska banka te premožnike (gre za rjav premog) prodala berlinski Deutsche Bank.

Gospodarstvo

Zveza slovenskih obrtnikov

V nedeljo je bila širša seja Zveze slovenskih obrtnikov, na kateri je bilo zastopanih nad 40 društev po svojih pooblaščenih. Po izbrnem poročilu, ki so ga podali zvezni funkcionarji, se je razvila občirno in stvarna debata o stvarih, ki obrtniki stan najbolj tajejo, predvsem o šumarstvu, davkih, obrtnem šolstvu, popravilu obrtnega zakona, o cenemem obrtniškem kreditu, zagraditvi in o načrtu uredbe starostnega zavarovanja obrtnikov. Zastopniki podeželskih društev so k vsem tem vprašanjem povedali težnje, ki jih ima podeželski obrtnik še v večji meri kot mestni in katere bo vsekakor treba v bodoče bolj upoštevati, kakor pa se jih je do sedaj.

Prav živahna debata pa se je razvila o poročilu, ki so ga podali zbornični svetniki o delu v tej ustanovi. Iz poročila je bilo razvidno, da vse prošnje in zahteve zborničnih svetnikov o preostroju obrtnega odseka v avtonomno telo še do danes niso našle pravega razumevanja. Ker to moloedovanje traja že tretje leto, smatra Zveza slovenskih obrtnikov za nujno potrebno, da se temu neznosnemu stanju napravi konec.

Slovenski obrtniki za decentralizacijo obrtniškega zavarovanja

Obrtni odsek, oz. Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, v katere kompetenco spada zavarovanje obrtništva, je povabila vsa obrtna združenja na bivšem Stajerskem na zborovanje, na katerih so bila skoraj vsa prisotna. Uvodno je tako v Celju kot v Mariboru predsednik obrtnega odseka in podpredsednik Zbornice g. Ivan Ogrin pojasnil zborovalcem predzgodovino tega vprašanja ter je posebno poudarjal, da je Zbornica, ko je bila leta 1936 na novo konstituirana, ponovno pokrenila to vprašanje, ki je že nekaj let počivalo. Zainteresirala je tudi ostale zbornice v državi, da je danes splošna zahteva, da se to vprašanje čim prej in čim ugodneje za obrtnike reši. Minister trgovine in industrije g. inž. Kabalin je hotel to storiti že pred volitvami, vendar pa je bilo potrebno vprašanje vsestransko in sporazumno z obrtniki proučiti, tako da se je delo zavleklo za par mesecev, da imajo posamezne zbornice priliko podati svoje mnenje. Tajnik obrtnega odseka g. dr. Pretnar je podrobno razpravljal o predlo-

V volitve leta 1936 smo šli s parolo, da se da obrtnemu odseku v Zbornici za TOI popolna avtonomija. Zbornični svetniki, člani Zveze slovenskih obrtnikov, so se tega gesla pri vsem svojem delu vedno in točno držali. Naredili so se soglasni sklepi obrtnega odseka, ostalih odsekov in tudi plenuma, naj zbornični urad izdela na podlagi okvirnega osnutka, ki je bil predložen predsedniku Zbornice dne 1. julija 1938, podroben načrt za avtonomijo obrtnega odseka. Pretekli so meseci, pretekla so leta, prošnje in zahteve, kakor tudi pravilno storjeni sklepi se niso izvršili. Kje tiči vzrok temu?

Soglasno je bil sprejet predlog, s katerim se naroča zborničnim svetnikom, članom Zveze slovenskih obrtnikov, naj najodločneje zahtevajo, da se omenjeni sklepi, naj v plenumu Zbornice za TOI nemudoma izvršijo, najkasneje pa do prve plenarne seje.

Ako se tudi v tem terminu to ne izvede, se slovensko obrtništvo ne bo več zadovoljilo z avtonomijo obrtnega odseka, temveč bo z vso odločnostjo zahtevalo in tudi izposlovalo samostojno obrtniško zbornico.

ženem načrtu, ki ga je izdelalo in poslalo ministarstvo. V splošnem so obrtniki za zavarovanje, vendar so mnenja, da bi se najnižji znesek v letstvi prispevek, 35 din, še znižal za našega podeželskega obrtnika. Seveda bi se pri tem tudi zmanjšala renta. Dalje so se obrtniki odločno izrazili proti temu, da bi bilo obrtniško zavarovanje centralistično urejeno, ker vsi zahtevajo sedež zavoda za Slovenijo v Ljubljani. Najle so tudi proti temu, da bi se moralo do 65% premij vlagati v državne papirje in državne zavode. Smatrajo, da je najbolje, če pride ta od obrtnikov plačani denar zopet nazaj k obrtništvu bodisi v obliki posojil ali podobno. Tudi so zborovalci delno poudarjali, da bi bilo potrebno tako važno vprašanje obravnavati skupno z vprašanjem pobiranja šumarstva in so se izrazili za podaljšanje roka, v katerem je treba dati zbornicam mnenje, ker je sedanji rok prekratek. Videti je, da hočejo zavarovanje uveljaviti do prihodnjega proračunskega leta, za kar je pooblastilo v finančnem zakonu.

Zvišanje vlog pri hranilnicah

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic so narasle v decembru pri 29 slovenskih hranilnicah vlog na knjižice za 10.1 na 636 milij. din, vlog tekočem računu pa za 8.1 na 451 milij. din, skupno torej za 18.24 na 1087.25 milij. din. To so prirastki vlog brez kapitaliziranih obresti.

Z decembrskim izkazom so vloge narasle že skoraj na višino, kakor so jo izkazovale pred septembrsko krizo. Dne 31. avgusta so namreč znašale vse vloge pri slovenskih hranilnicah 1089.9 milij. din in so se v letu septembra zmanjšale za 53.3 milij. din, v kasnejših mesecih pa je denar zopet pritekal v denarne zavode in tako so se do konca leta vloge zopet zvišale za 51.66 milij. din, tako da so skoraj že dosegle stanje pred septembrsko krizo. So pa vloge veliko višje kot so bile pred letom dni. Naslednja tabela nam kaže gibanje vlog s kapitaliziranimi obrestmi v teku lanskega leta (v milij. din) po posameznih mesecih:

januar	1.042.55
februar	1.053.6
marec	1.054.2

april	1.064.5
maj	1.070.85
junij	1.073.4
julij	1.094.9
avgust	1.089.9
september	1.035.6
oktober	1.050.6
november	1.069.0
december	1.087.25

Če še računamo obresti za leto 1938 v znesku okoli 40 milij. din, dobimo stanje vlog s koncem leta 1938 1.127 milij. din, tako da so skupno v lanskem letu hranilnične vloge narasle za 82 milijonov din, od tega odpade 42 milij. na dejanski prirastek vlog. Gibanje vlog pri hranilnicah v zadnjih letih nam kaže naslednja tabela v milij. dinarjev:

1931	1.269.1	1935	1.071.8
1932	1.193.14	1936	1.053.26
1933	1.139.1	1937	1.044.76
1934	1.100.5	1938	ca 1.127.0

Naše rudarstvo in topilništvo

Včeraj smo na kratko poročali o naši rudarski in topilniški proizvodnji v decembru 1938 ter v novembru 1938. Sedaj pridobujemo še provizorične podatke za vse leto 1938 ter navajamo tudi podatke iz prejšnjih let za glavne vrste rud in premoga. Za dobo pred krizo navajamo podatke za leto 1930, čeprav to leto ni bilo za vse rudarske proizvode najboljšo pred krizo. Tako je n. pr. produkcija premoga dosegla najvišje stanje leta 1929. In je bila že leta 1930, delno v krizi, posebno v slovenskih krajih. V naslednjih letih vidimo tudi, da je rudarska proizvodnja padla na splošno najnižje leta 1932., od tedaj naprej pa se počasi dviga. Pri premogu pa vidimo, da je bilo najnižje stanje leta 1933. Skupni podatki so v tisočih ton:

	1930	1932	1937	1938
črni in rjavi premog	4.180	3.449	3.007	4.492
lignit	1.090	1.027	1.064	1.271
železna ruda	431	27	618	607
bakrena ruda	493	303	651	761
pirit	50	16	134	150
boksit	95	67	358	405
svinčena ruda	184	554	812	878
kromova ruda	54	39	60	50

Večinoma nam je prineslo leto 1938. nove rekordne rezultate v naši rudarski proizvodnji. Le v produkciji kromove rude opažamo nekoliko nazadovanja, kakor tudi pri železni rudi, vendar tu v mali meri.

Topilniška proizvodnja.

V naslednjem smo zbrali tudi podatke o naši topilniški proizvodnji v tonah za leta 1930, 1932 in 1937-1938.

	1930	1932	1937	1938
surovo železo	35.011	9.973	39.966	59.626
baker	24.463	30.159	39.410	41.993
svinec	10.048	8.534	4.036	8.619
cinč	5.504	2.558	4.912	4.629

Iz te tabele je razvidno, da se je zelo povečala proizvodnja surovega železa, ker so bile prenovljene visoke peči v Varešu. Tudi produkcija bakra je narasla. Podvojila se je produkcija svinčarne v Mežici, vendar še ne dosega stanja pred krizo.

Produkcija celjske cinkarne je le malo nazadovala, pa tudi še ne dosega produkcijske višine iz let pred krizo.

Nafta.

Produkcija nafte obeta tudi v naši državi postati važna rudarska panoga. Tako je znašala leta 1930. produkcija nafte v naši državi (pri pozakusnih delih) 277 ton in jo tedaj privrkat zapisuje naša rudarska statistika. V naslednjih letih se je gibala produkcija nafte takole:

	1930	277 ton	1935	260 ton
1931	202	"	1936	137
1932	289	"	1937	527
1933	629	"	1938	1118
1934	479	"		

Produkcija se je torej v letu 1938. podvojila v primeri z letom 1937. Tudi vedno večje število delavstva je zaposlenega pri tej važni rudarski panogi: v decembru je povprečna ta rudarska panoga zaposlovala 383 delavcev, v novembru celo 399. Število zaposlenih delavcev je bilo v prejšnjih mesecih znatno manjše.

Zlato in srebro.

Naša rudarska statistika izkazuje posebej tudi topilniško produkcijo zlata in srebra v naši državi. Vendar pa se pridobiva tudi mnogo zlata in srebra iz naših rud, katere izvažamo v inozemstvo, kjer se pretope, in dobimo potem nazaj topljeno zlato in srebro. Lansko leto je domača produkcija zlata padla, narasla pa je produkcija srebra. V naslednji tabeli navajamo podatke o domači proizvodnji zlata in srebra v naši državi. Zaenkrat so ti podatki še nepopolni, dokler ne dobimo še statistike o pridobljenem zlatu in srebru iz naših rud v inozemstvu, ki se mora tudi vrniti v našo državo (številkice so v kg):

	zlato	srebro
1935	487	66
1936	686	132
1937	754	187
1938	595	314

Nova delniška družba v Zagrebu. V Zagrebu je bila vpisana v trgovinski register d. d. Gimpex, gospodarska uvozna in izvozna družba. Glavnica znaša 1 milijon din, od katere je vplačano 300.000 din. Člani uprave so dr. Tot Dragutin, ravnatelj Gospodarske sloge, nadalje Mariborčan Mumič Nikola, Zagrebčan: Sedmak Viktor, Prerad Ivan, inž. Koprčič Pavel, Krmaer Stefan, Jurinčič Marko in dr. Frančič Niko, iz Berlina pa inž. Dünke K. Franc.

Davčni dohodki Češkoslovaške so znašali lani 10.936 milij. kron, kar pomeni v primeri z letom 1937 povečanje za 560 milij. kron. Edino carine in monopoli izkazujejo zaradi zastoja v mednar. trgovini manjši donos leta 1938 kot 1937. V zadnjih treh mesecih l. 1938 so bili v primeri z zadnjimi tremi mesci l. 1937 dohodki manjši za 39.9%.

Borze

7. februar

Svetovne efektne borze

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

Paris: ob otvoritvi je bil trg tečak, pozneje pa se je izboljšal pod vplivom vesti iz Amsterdama.

London: popuščanje je samo utrdilo do sedanje tečaje in so se vzdržali posebno državni papirji.

Amsterdam: glavne vrednote so nekoliko popustile.

New York: ob otvoritvi so tečaji nekoliko popustili, pozneje pa so se vzdržali.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neopremenjen na 236.10—239.90.

Tudi nemški čeki so ostali neopremenjeni: v Ljubljani na 13.80 den, v Zagrebu in Belgradu na 13.70—13.90. Terminalske notacije so bile naslednje v Zagrebu: za konec februarja 13.69—13.89, za sredo in konec marca 13.55—13.75.

Grški boni sa beležili v Zagrebu in Belgradu 36.65—37.35.

Devizni promet je znašal v Belgradu 6.438.000 dinarjev. V efektih je bilo prometa v Belgradu 2.229.000 din.

Ljubljana — Tečaj i primom.

Amsterdam 100 hol. gold.	2369.50—2407.50
Berlin 100 mark	1767.32—1785.08
Bruselji 100 belg.	741.50—753.50
Curih 100 frankov	995.00—1005.00
London 1 funt	205.67—208.87
Newyork 100 dolarjev	4371.75—4431.75
Pariz 100 frankov	115.95—118.25
Praga 100 kron	150.75—152.25
Trst 100 lir	231.45—234.55

Curih, Belgrad 10, Pariz 11.705, London 20.7275, Newyork 442.25, Bruselji 74.75, Milan 23.30, Amsterdam 238.85, Berlin 177.62, Stockholm 106.825 Oslo 104.12, Kopenhagen 92.525, Praga 15.15, Varšava 83.65, Bukimpešta 87.25, Atene 3.90, Carigrad 3.60, Budarešta 3.37, Helsingfors 9.14, Buenos Aires 101.875.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 472.75—473.75
v Zagrebu 470 —473
v Belgradu 473 —475

Ljubljana: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99.25 do 100.25, agrarji 61—62, voj. škoda promptna 472.75 do 473.75, begl. obv. 90—91, dalm. agrarji 89.75 do 90.75, 8% Bler. pos. 99—100, 7% Bler. pos. 92 do 93, 7% pos. DHB 99—100.50, 7% stab. pos. 97 do 98. — Delnice: Narodna banka 7.725—7.800., Trboveljska 185—190.

Zagreb: Drž. papirji: 7% inv. pos. 99.75—101, agrarji 60.75—61, vojna škoda promptna 470—473, begl. obv. 89.50—90 (90), dalm. agrarji 89.25—90, 4% sev. agrarji 60—61, 8% Bler. pos. 99—99.50 (90), 7% Bler. pos. 92—93 (92.25), 7% pos. DHB 100 den., 7% stab. pos. 97.50 den. — Delnice: Narodna banka 7.750 den., Priv. agr. banka 224 den., Trboveljska 188—190 (188), Nar. žumska 20 bl., Gutmann 35—42, Oej. sladk. tov. 75—85, Osejska livarna 175 bl., Jadranska plovska 350 den.

Belgrad: Drž. papirji: 7% inv. pos. 100, agrarji 60.75—61, voj. škoda promptna 473—475 (472.50), begl. obv. 89.75—90 (90), dalm. agrarji 89.75—90 (89.75), 4% sev. agrarji 60 den., 8% Bler. pos. 99 do 101, 7% Bler. pos. 92—92.50 (92.25), — Delnice: Narodna banka 7.750 den.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza a bč., par. Indija in Vršac 97—99, bč. par. Indija, Vršac sušena 110—112. — Tendencja mirna. Promet uredni.

Sombor. Pšenica a bč., bč. okol. Novi Sad, okol. Sombor, erem., slav. kosa duplikat, juž. ban. gor. ban. 154—156, gor. bč. 155—157, bč. ladja kanal 154—156, bč. ladja Begej 155—157, ban. Tisa vlačice 156—158, bč., ban. ladja Dunav 155 do 157, srem. ladja Sava 153—155. Tendencja neopremenjena. Promet 47 vag.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okolici Ljubljane, dne 1. februarja 1939. — Voli I. vrste 5—5.75 din, voli II. vrste 4.50—5 din, voli tretje vrste 4 din; telice I. vrste 5 din, telice II. vrste 4.50 din, telice III. vrste 4 din; krave I. vrste din 4.50, krave II. vrste 4 din, krave III. vrste 3 din; teleta I. vrste 6—7 din, teleta II. vrste 6 din; prašiči špeharji 9 din, prašiči pršutarji 7—8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso druge vrste prednji del 8 din, za-traj del

Maribor, središče obmejnih Slovencev

Česa mu je še treba

Gotovo ni slučaj, da je bistrovidni škof Slomšek sedež lavantinske škofije iz manj pomembnega kraja slovenskega obmejnega ozemlja prestavil v Maribor in mu s tem odločil vlogo slovenskega središča na severni meji. Če je Slomšek znal ceniti važnost Maribora v življenju Slovencev v časih, ko je nekoliko severno od njega potekala le narodnostna meja, kolikšne važnosti je Maribor sedaj, ko se je narodnostni mejni pridružila še državna, nekoliko južneje potekajoča od prve!

Bivša Avstrija se zaradi geografske lege Maribora ni mogla odločiti, da bi Gradcu na ljubo Maribor povsem pritisnila ob tla. Morala mu je dati železniško križišče, železniške delavnice in ga priznati za prometni voz, ki ga ni prezreti, v vseh drugih ozirih pa mu ni dala posebnega življenja. Ali je to storila zgolj zato, da bi dvignila deželno prestolnico, ali pa se je zavedala, kako se utegne razvijati narodnostno vprašanje štajerske, če bi se poleg nemškega središča razvilo v Mariboru še novo slovensko središče, je težko povedati. Dejstvo pa je, da je vse gospodarske in kulturne poti speljala v Gradec, Maribor pa v tem oziru prepustila bednemu življenju.

Cim se je Maribor s prevratom iznebil graške konkurence in postal mesto z vlogo gospodarskega in kulturnega vodstva severnega slovenskega ozemlja, je Maribor moral pričeti borbo proti oviram, ki so bile nekaj napravljene v zaščito Gradca. Zal, da še danes po 20 letih teh pregraj med seboj in obmejnimi zaledjem ni mogel povsem odstraniti in dobiti to, kar mu kot pomembnemu slovenskemu centru v gospodarskem in kulturnem pogledu gre.

Boljše cestne zveze z mejo

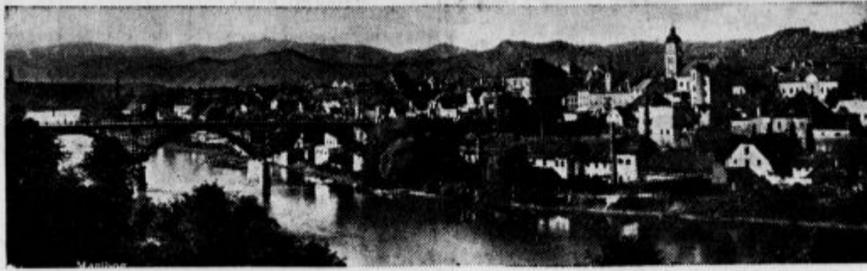
Mnogokrat je že bilo poudarjeno, da Maribor s severno mejo ni s cestami toliko povezan, kakor bi bilo potrebno. Zlasti velja to za Kozjak in nekatere kraje Slovenskih goric, ki imajo še danes po 20 letih prevrata še vedno boljše cestne zveze z Gradcem, kakor pa z Mariborom, svojim političnim, kulturnim in naravnim središčem. Kako porazno je tako pomanjkanje prometnih žil za našo celotno gospodarstvo, narodno in kulturno življenje, menda ni treba posebej podčrtavati. Zlasti zanemarljiv je v tem oziru Kozjak, katerega se razen cestnega odbora ni spomnil noben drug javen faktor. S skromnimi finančnimi sredstvi, s katerimi razpolaga cestni odbor pa seveda ni bilo mogoče napraviti vsega, kar bi zahtevala pametna narodna politika. Največ je še bilo storerjenja v Slovenskih goricah, pa zopet le s sredstvi cestnega odbora, država se za nje ni brigala. In tako se je zgodilo, da po 20 letih narodnostno najbolj izpostavljeni kraji niso povezani s svojim središčem in da jim je še vedno lažja pot v tujo državo, kakor pa do svojega narodnega in kulturnega žarišča.

Železnica skozi Slovenske gorice

Za Maribor in njegovo zaledje je prav tako važno vprašanje kakor dobre cestne zveze z mejo, je tudi nova železniška zveza skozi Slovenske gorice, o kateri so glasovi kmalu potem, ko so se pojavili, zopet utihnili, menda zato, ker so prihajali bolj iz vrst tehničnih strokovnjakov, kakor pa iz gospodarskih in političnih vrst. Utihnili so, čeprav je šlo zato, kako že od nekdanje ožrožne Slovenske gorice čim močnejše prikleniti na Maribor in jim tako olajšati gospodarsko in kulturno življenje, in čeprav je šlo po prevratu zato, da se z novo železnico Prekmurje še tesneje uvede v skupno slovensko življenje. Tudi če bi se cestne zveze s Slovenskimi goricami in s Prekmurjem bistveno izboljšale, ne bi smeli pozabiti na to novo železnico, katere pomen še tako dobra cesta ne bo mogla zmanjšati ali ji pa celo povsem vzeti vrednost. Gre za naše ožrožje zaledje, ki ga je treba gospodarsko in kulturno okrepiti. K taki okrepitvi pa bo nova železnica mnogo pripomogla. Zato nanjo ne smemo pozabiti.

Mariboru čimveč industrije

Zadnja leta so nam dovolj jasno izpričala, kako pereče je ob naši meji socialno vprašanje, z njim zvezano kmetijsko vprašanje in brezposelnost. Slednja na meji ne pomeni le težkega skrbstvenega vprašanja, ampak tudi in predvsem narodnostno vprašanje. Zemlja našega severnega ozemlja ni tolikšna in toliko bogata, da bi mogla preživljati vedno naraščajoče število prebivalstva, med katerega poleg tega še zemlja ni tako razdeljena, zlasti v Slovenskih goricah, da bi mogla zagotoviti znosno gospodarsko življenje tistemu, ki jo obdeluje. Pomanjkanje zemlje in naraščajoče prebivalstvo ter z vsem tem zvezana kriza, v kateri živi naš kmet, nam narekuje čim moč-

nejšo industrializacijo, zlasti ko spričo gospodarske politike malone vseh držav, ni mogoče več v toliki meri misliti na ugodno trgovsko izmenjavo. Prirastka našega kmetijskega prebivalstva je vedno več, zemlja pa vedno enako veliko, industrializacija kmetijstva pa ne more dati neomejenih napredkov. Zato je treba bolj misliti na zaposlitev našega prirastka ne več na zemlji, ki ne prenese ne toliko delavcev, še manj pa toliko konzumentov, kolikor jih je danes zbranih in stlačenih na njej. Danes rešitev našega kmetijskega in sploh socialnega vprašanja ne more biti več zgolj v neposrednem pospeševanju kmetijstva in v zakonodaji, ki bi to panogo našega gospodarstva ščitila, marveč je treba iti po drugi poti. Ta pot pa je industrializacija. Pospešiti moramo razvoj mest, kjer bo naš naravni prirastek dobil v povečani industriji zaposlitev in kmet v tem mestu zaposlenem naravnem prirastku stalnega konzumenta. Z industrializacijo bo istočasno pomagano današnjemu brezposelnemu podeželju, ki zaenkrat še zmanjka išče v mestu dela, in kmetu, ki vključv izboljšani in povečani produkciji ne najde primernega kupca. Z industrializacijo in povečevanjem mest bo odpomagano velikemu povpraševanju po delu in v krizi se nahajajočemu kmetu.

Vse to velja tudi za Maribor, za kmeta in za dela iščočega brezposelnega iz njegovega zaledja. Zato pa je tudi vsakemu Mariborčanu in okoličanu tesno, če se spomni, kako so na delu sile, ki delajo industrializaciji Slovenije in Maribora in njegove ožje okolice, ovire, namesto da bi s pospeševanjem industrije pomagale pri reševanju našega socialnega vprašanja. Na eni strani se danes z merodajne strani mnogo govori o rešitvi krize kmečkega stanu, na drugi strani pa se z zaviranjem industrializacije onemogočuje resnična in kolikor toliko trajna rešitev kmeta. Mogoče pa gre pri vsem le zato, da se slovenski naravni prirastek odvede v druge pokrajine in na ta način oslabi naša narodna in politična moč!

Kmet hoče v Mariboru imeti osrednje tržišče

Danes se tako meščan kakor kmet zavedata, da sta v njunem gospodarskem življenju tesno drug na drugega navezana, kmet pa še poleg ve, da mu mesto more postati vrata v svet, skozi katera za domač konzum odvisne produkte more spravljati na svetovni trg. Slovenija ni žitnica, zato tudi pomembnega centralnega tržišča za žito ne more imeti. Les gre predvsem v južne države, zato Maribor ne prihaja v poštev kot prvo lesno tržišče. Pač pa Mariboru produkcijske možnosti njegove široke okolice narekujejo, da poskrbi zato, da bo mogel postati osrednje tržišče za vino in sadje, zlasti tržišče za sadje, ki ga je danes s lahkoto spraviti v inozemstvo, ki vedno bolj in bolj egega po našem štajerskem sadju. Zal je danes Maribor doslej kot sadno tržišče napredoval le toliko, da se je v njem zbralo lepo število sadnih trgovcev, ki se pa za svoj posel niso toliko pripravili, da bi tudi pri dobri volji, ki je pa le čisto primanjkuje, kmetu mogli zagotoviti primerno ceno njihovim produktom.

Med slovenske štajerske sadjarje je že prodr-la vest, da se nekateri faktorji v Belgradu bavijo z mislijo, da bi gradili velike sadne silose. Te vesti pravijo, da bodo v Srbiji take silose (skladišča) gradili, da pa je tudi možnost, da se v Mariboru zgradi tako sadno skladišče, ki bi olajšalo posel naši sadni trgovini in kmetkemu prodajnemu združenstvu dala možnost, da kmeta osvoboditi vezi odvisnosti od sadnih prekupevalcev in ga reši odvisnosti od trenutne situacije na sadnem trgu. Baš v pretekli sadni kampanji so naši kmetje imeli priliko spoznati, kako velike važnosti je za dobro ceno sadju veliko in modernu urejeno sadno skladišče, v katerem more sadje čakati na ugodnejšo situacijo v trgovini, ki jo slabijo ali trenutno manjše povpraševanje ali pa kake druge ovire, tako n. pr. letos ovire v prometu, ki so nastopile zaradi kočljivega zunanega političnega položaja.

Naš sadni producent je zato z veseljem pozdravil možnost zgraditve takega velikega sadnega skladišča, ki bi moglo v svojih prostorih shraniti nekaj stotin vagonov sadja, ki bi ga nato

bilo mogoče spraviti na trg v trenutku, ko bi bil položaj v trgovini najbolj ugoden in tako ne bi bili več priiljeni pod vsakim pogojem in pri vsaki ceni oddati svoje dragoceno blago. V vrstah naših sadjarjev gotovo ne manjka smisla za tak načrt, za katerega izvedbo se tudi ne bodo branili eventualno potrebnih žrtev, treba bo le, da se bodo tudi drugi faktorji in mesta samo zavzeli za to ustanovo, ki bi Maribor dvignila v še važnejše trgovsko in gospodarsko središče svojega zaledja.

Maribor naj bo tudi kulturno središče in žarišče

Tudi v kulturnem življenju Maribor še ni zagiral tiste vloge, ki bi jo po svojem položaju in pomenu moral. Po prevratu si je sicer dobil dokaj srednjega in strokovnega šolstva ter znanstvenih in kulturnih institucij vendar so vse te institucije takega značaja, da služijo bolj mestnemu kulturnemu delavcu, neposredno svoji okolici pa v mnogo manjši meri. Poglejmo si le mariborske centralne prosvetne organizacije, ki vodijo ali bi vsaj morale voditi vse ljudsko izobraževalno delo na našem podeželju! Prvič je o teh osrednjih organizacijah treba predvsem reči, da v kar veliki večini izobraženstva zanje ni dovolj smisla, zato se pa s takim delom ubija le maloštevilne skupine izobražencev, večina njih pa stoji ob strani in zabavlja čez neuspehe tistih, ki se trudijo. Pomanjkanje prosvetnih delavcev je brez dvoma madež, ki ga Maribor nosi kot kulturno središče severnih obmejnih Slovencev!

Se elabši je položaj mariborskih prosvetnih central, kar se tiče njihovih društvenih prostorov. Če se le malo ozremo okoli po svojih sosedih, nam

Preganjanja jezuitov v Španiji v letih 1931-1938

V velikih in krvavih preganjanjih, s katerimi je boljše življenje mučil Španijo v letih svoje strahovlade, je med vsemi cerkvenimi in verskimi ustanovami najbolj trpel jezuitski red, ki so se ga boljše življenje prav po vzoru skoraj slehernih verskih preganjanj najprej lotili.

Leta 1931, ko je v Španiji preganjanje Cerkve izbruhnilo, je imel jezuitski red tam pet provinc. Število njihovih članov je znašalo 3646, med njimi je bilo 1385 duhovnikov, 1106 gojencev in 1155 bratov. Imeli so mnogo učiteljskih šol, znanstvenih zavodov, domov za dijake, semenišča in domove za duhovne vaje. Glavno njihovo dušno pastirsko delo

je bilo v Marijinih kongregacijah, v apostolstvu mož in v duhovnih vajah. V Madridu je bila znana zlasti kongregacija sv. Alojzija, v Valenciji so imeli kongregacijo zdravnikov, ki so se na kliniki posvečali oskrbi revežev, v Barceloni je delovala svetovno znana kongregacija, ki se je obirno pečala s poučevanjem mladine v verouku in apostolatu med bolniki. Ustanova duhovnih vaj pa je bila razširjena zlasti v Kataloniji, kjer je bilo leta 1931 vsaj 20.000 moških, ki so pri oo, jezuitih že opravili petdnevne duhovne vaje.

Delovali pa so tudi na kulturnem in znanstvenem področju. V mestu Bilbao so imeli svojo univerzo s fakultetami za leposlovje, pravo in trgovino, v Madridu zavod za industrijo in rokodelstvo, v Barceloni univerzo s kemično-biološko in eksperimentalno-psihološko fakulteto, v mestu Comillas velik papežev seminar, poleg tega pa še veliko srednjih šol. Izmed dobredelnih ustanov je bila znana zlasti kolonija v Fontilles v dolgi lepi dolini, ki je imela 10 poslopij za 200 revežev. Vse te ustanove so jezuitje vzdrževali na vzgladni višini izključno s svojimi močmi in na svoje stroške. Pomoč, ki so jo izkazovali španskemu narodu po kongregacijah in organizacijah, pa je še mnogo bolj obsežna. Tako so s pomočjo kongreganistov v Barceloni vzdrževali 10 šol za dečke in deklice, v Granadi 5 šol za revne otroke. V Bilbao so s pomočjo kongreganistov v delavskih okrajih postavili pet cerkva. Pri vsem tem pa niso pozabili na socialne ustanove. Že konec 19. stoletja je p. Vincent po vsej Španiji ustanavljal delavske domove, v Valladolidu so vodili močne katoliške delavske sindikate, p. Jožef Salaverri je v Burgosu ustanovil krožek katoliških delavcev, ki je bil tako močan, da je uspešno kljuboval vsem demagoškim naporom socialistov.

Delo v vseh jezuitskih provincah je bilo v živahni razgibanosti, ko je prišel vihar, ki je nje najprej zadel. Kot prva žrtev je pod divjanjem komunistov padla veličastna jezuitska cerkev v Gijonu, ki so jo komunisti zažgali. Ko je bila dne 14. aprila 1931 oklicana republika, so se z 11. majem začeli cerkveni požari po vsej deželi. V Madridu je naštevana množica zažgala njihov znanstveni zavod, v katerem je pogorela tudi dragocena zgodovinska knjižnica p. Villade, ki je bil pozneje umorjen. Z odkolom z dne 24. januarja 1932 pa je bil jezuitski red razpuščen, kmalu nato je bila vsa njegova imovina zaplenjena.

V tem smislu je šlo potem vsa leta naprej. Prišel je čas, ko so člani jezuitskega reda v velikem številu izpričali svojo vero v Kristusa in ljubezen do Cerkve s krvjo. Zanesljiva poročila navajajo, da je bilo do leta 1938 117 jezuitov umorjenih, veliko jih je izginilo brez sledu — to so tisti, ki jih je rdeča vojska pridržala na svojem ozemlju. Značilno pa je, da se je srd komunistov najbolj obračal na tiste jezuite, ki so se posvečali vzgoji mladine, delavcev in bolniški pomoči. Pater Braulius Martinez, 84 letni starček, oče ujetnikov in revežev v Taragoni, je bil ustreljen z mnogimi drugimi tovariši. P. Pavel Bori, ki je vse svoje življenje posvetil koloniji v Fontilles, se je ob začetku državljanske vojne umaknil v neki dom za starče, pa so ga »prijatelji naroda« tudi tam izsledili. Tako sta umrla tudi p. Baste in p. Jezus Valesa, v Gijonu so komunisti naenkrat iz ječ pripeljali 179 ujetnikov in jih na čelu s patrona Jožefom Janezom in Gonzalezom peljali na morišče in vse ustrelili. Brat Jožef Mendizabae, ki je bil znan kot izvrsten mehanik in monter, je moral komunistom 10 mesecev delati kot suženj, nato so ga prepeljali v Santander, kjer naj bi pokazal dozdnevno skrivališče tajne oddajne postaje. Ker tega seveda ni mogel, so ga surovo mučili in slednjič ustrelili. Tako in podobno je umrlo mučeniške smrti 117 jezuitov, o katerih je ugotovljeno, kdaj in kje so umrli. Večina so pred smrtjo, ko so bile puške že naperjene nanje, vzkliznili: »Naj živi Kristus Kralj!« O usodi mnogih drugih jezuitov bo mogoče kaj točnega vedeti šele pozneje, ko se razmere uredijo.

Veliko se govori

vendar so merodajna samo dejstva. In dejstvo je, da ni Aspirina brez »Bayer«-jevega križa.

ASPIRIN

TABLETE

Oglaš. reg. pod 5. brojem 32608 od 8. XI. 1938.

bo vzbudilo pozornost dejstvo, da si prizadevajo zlasti v svojih obmejnih važnih postojankah ustvarjati čim bolj smotno urejene kulturne, prosvetne in narodno obrambne domove, iz katerih potem tečeja niti do poslednjih najmanjših krajev ter jih vežejo v strnjeno enoto z vsem narodnim življenjem. Takih domov in ustanov Maribor nima, čeprav se je potreba po njih že premo-gokrat izkazala. Maribor zaradi takega pomanjkanja osrednjih domov izgublja v obeh okoličinah na ugledu, podeželje pa trpi škodo, ker ne more dobiti potrebnih pobud za svoje kulturno in narodnostno udejstvovanje.

V zvezi s tem se moramo dotakniti že tolikokrat načetega vprašanja mariborske radijske postaje. Naš veliki severni sosed se ni ob priliki, ko je ojačil svoje obmejne radijske postaje, nič obotavljal poudariti, da je ojačenje teh postaj važno za njegove sonarodnike, ki živijo onstran meje, mi pa ga še do danes, ko je spoznanje o pomembnosti radiofonije že do kraja prodrlo, nismo toliko povzdignili, da bi spoznali našo nujno narodno potrebo, da e i v Mariboru postavimo radijsko postajo, e kateri bi bila Mariboru omogočeno vršiti vse naloge in dolžnosti, ki jo kot kulturno, narodno in gospodarsko središče severnega slovenskega in državnega ozemlja ima.

Pri »bob« tekmah v St. Moritzu se je smrtno ponesrečil švicarski vozač Reto Capadrutti. — Tekmoval je z neko novo konstrukcijo »bob«, pa ga je na ovinku zaneslo ven — pri padcu si je zlomil tilnik.

On ni bil bogat, a je vedno delil drugim. Ako je prišel k njemu siromašen duhovnik ali prosjak, nihče ni brez pomoči odšel od njega. Ko so ga nekateri izbrljali, je vedno utemeljeval: »Jaz mu dam iz najboljšega namena in mu želim s tem samo dobro.« On je vedno dajal Kristusu, ko je dajal ubožcu. »Jaz sem škof in moram vedno dati,« je včasih resno pripomnil.

V Skoplju je bilo potrebno za moralno pokvarjene ženske zgraditi dom. Pokojnik je takoj kupil zemljišče in hišo in je iskal sposobnih sester za to pretežko delo. Ni mogel izvesti te ideje in je odprl zavod sv. Jožefa za siromašne otroke iz škofije. Sam je zbral denar in l. 1934 je zavod že mogel sprejeti prvih 20 dečkov siromašnih staršev. Ker ni dovolj domačih duhovnikov, je v Letnici začel z malim domom za duhovniški naraščaj. Vedno je stremel za tem, da bo njegovo delovanje služilo božji ideji.

Uboštvo je zelo cenil. Ni imeti za sebe, mu je bil ideal. Ko je l. 1933 bil hudo bolan, da je moral napraviti testament, je rekel: »Vse, kar imam in tudi postelja, na kateri ležim, ni moja.« Svetopisemsko natančno je izpolnjeval Jezusove nasvete o uboštvu.

Ljudje so ga spoštovali kot svetnika. V zadnjih letih je želel mnogo potovati. Ko je prišel v gozd, je navadno pokleknil na samotnem kraju in molil. Ko ga je neki človek opazoval pri taki molitvi, je sam stopil na to mesto, da bo postal srečen.

Ko so gradili novo železnico Veles-Prilep, je pokojni skopljanski škof večkrat na terenu obiskoval delavce. Ko je jahal na konju čez Babuno, pa je srečal malaričnega delavca, ki se je težko

vlekel čez hrib, je razjahal in posadil nesrečneža na konja.

Za vero je želel trpeti. Večkrat je obiskal laramane in jih poučeval o pravi krščanski veri. Ko je nekdo pridigal laramanom, ki so zatajili v javnosti Krista in priznali Mohameda, da je samo Krist Bog, je zvečer prišel hodža in zahteval, da to prekliče, ker je razžalil preroka Mohameda. Škof se je dvignil na ležišče — spal je vedno na tleh, ker postelje v teh gorskih krajih nimajo — in držal pastirske besede hodži. V drugih razmerah bi bil v nevarnosti za življenje. Ko so bili še gospodari Kačaki na Kosovem, in je bilo nevarno za vsakogar potovati ponoči, skopljanskega škofa ni bilo strah sredi noči jezdit skozi soleske. Nekdo se orožniki bili v zasedi, ko je prijezdil škof Gnidovec. Če se ne bi zasvetil zlat križ na prsih, bi ga čuvarji reda ustrelili, misleči, da je Kačak.

Najlepši so bili vedno njegovi trenutki ob svitu večne luči. Pred oltarjem, kjer je Jezus, je pokojnik klečal, da se je sključeno vračal v sobo in v zimi ves premarzal z odprtimi ranami na rokah, ker je hotel trpeti za svojo škofijo.

Bog mu je poklanjal velik blagoslov pri njegovem uspešnem delu. Razodel mu je tudi ob slovesu iz Skoplja, da je časa njegovega trpljenja polna, ker je pred odhodom pokojnik dejal: »Grem umret.«

V Skoplju plapola raz katoliško cerkev črna zastava, znamenje, da je ugasnila svetla luč. Ni pa ugasnila duhovno, ker bo naš jug še potreben njegove svetlobe in priprošnje pri večni Svetlobi — Bogu.

M. R.

L I S T E K

Ob svitu večnosti

Nekaj spominov na † škofa dr. J. Gnidovca

Legenda bi bila najprimernejša oblika za resnično življenje pokojnega skopljanskega škofa Gnidovca. Njegovo vsakdanje življenje postaja že danes med verniki na jugu legendarno. Tako se more govoriti samo o človeku, ki sebi ni hotel priznati, a je videl in trpel samo za drugega. To je bistveno za vsakega duhovnika.

Skopljanski škof Gnidovec je najbolj ljubil duše. V vsakem človeku jo je spoštoval. Ni cenil ne telesnih moči, ne finančnih sredstev, kadar je bila v nevarnosti samo ena duša. On sam je čez noč imel telefonično zvezo v svoji spalnici, da bi takoj slišal in takoj odhitel k bolniku. Ako je duhovnik šel na potovanje, vedno mu je dal navet: »Ne pozabiti bolnikov.« Sam je obiskoval državno bolnišnico in delil tolažbo bolnikom. Imel je navado, da je vsem bolnikom v sobi govoril o veri. Koliko drugorečev je tam spoznalo njegovo dobroto in so ga čakali na ulici, proseči ga pomoči. Mnogokrat je sam vodil pogreb po skopljanskih ulicah, ko je pokopaval ubožce.

Ljubljana

Literarne nagrade mestne občine

Kulturni narod podeljuje svojim umetnikom, zlasti pa pesnikom in pisateljem za najboljša dela za odlikovanje tudi denarne nagrade. Pri vseh narodih pa tudi opažamo, da se višina nagrade le redko ravna po pomenu odlikovanja in počastitvi, ki jo hoče kak narod, ustanova, država ali mesto podeliti zaslužnemu kulturnemu delavcu kot častno priznanje njegovih zaslug za napredek kulture. Ponekod je najvišja čast zvezana samo z medaljo ali celo samo z listino, nikjer pa ne odloča o višini počaščenja višina z odlikovanjem združene voote. Izjema v tem so Nobeve nagrade, ker je bil ustanovitelj teh nagrad pač silno bogat mož. Zato tudi literarnih nagrad mestne občine ljubljanske ne smemo računati po višini podeljenih vsot, temveč po tem, da te nagrade podeljuje glavno mesto slovenskega naroda in središče slovenske kulture.

Na predlog kulturnega odbora je mestni svet ljubljanski sprejel na seji 7. julija lanskega leta pravilnik o literarnih nagradah ter poslovniki razsodišča za podeljevanje teh nagrad, ko je s tem svojim sklepom ustanovil prve literarne nagrade splošnega, ne samo lokalnega pomena za vse slovensko kulturno delovanje v spodbudo in priznanje slovenskim pisateljem in pesnikom, predvsem pa tistim, ki žive v Ljubljani.

Nagrade podeljuje predsednik mestne občine ljubljanske v okviru vsakokratnega proračuna vsako leto na obletnico Prešernove smrti 8. februarja tistim, ki jih predlaga razsodišče. Razsodišče sestavi ljubljanski župan tako, da na predlog kulturnega odbora imenuje predsednika razsodišča in dva člana (vsaj eden mora biti član mestnega sveta), četrti član je zastopnik Pen-kluba, centra ljubljanske, peti pa zastopnik Društva slovenskih književnikov. Predsednika nadomešča namestnik, ki ga člani volijo izmed sebe.

Pravico do nagrad imajo vsi slovenski leposlovi. Razsodišče predlaga nagrade po evobodnem

preudarku, vodi ga edino želja pospeševanja slovenskega izvirnega leposlovja in usmerjanja pravega umetniškega okusa pri izbiri že izdanih del. Funkcije članov razsodišča trajajo eno leto, če pa niso imenovani novi, ostanejo dotedanji še eno leto. Nagrade prisojajo razsodišče kot priznanje za dela, ki so izšla v tisku ali so bila uprizorjena v Narodnem gledališču v Ljubljani ali v Mariboru v zadnjem koledarskem letu. Nagrajene prejme tudi diplomu. Dokler je kdo član razsodišča, ne more dobiti nagrade.

Župan dr. Juro Adlešič je imenoval za predsednika razsodišča člana mestnega sveta univ. prof. dr. Franceta Steleta, za člana pa člana mestnega inšpektorja prof. Silva Kranjca in člana mestnega sveta inšpektorja Josipa Westra. Pen-klub je poslal v razsodišče dramaturga Josipa Vidmarja. Društvo slovenskih književnikov pa publicista Božidarja Borka. Tajnik razsodišča je šef mestnega kulturnega oddelka oziroma njegov zastopnik mestni arhivar Vladislav Fabjančič. Za namestnika predsednika razsodišča je razsodišče izvolilo Božidarja Borka.

Po več sejah je razsodišče soglasno predlagalo županu, da podeli za leto 1938 tri nagrade in sicer za pripovedništvo Mišku Kranjcu za roman »Kapitanovic«, za poezijo dr. Alojziju Gradniku za zbirko pesmi »Večni studenci in za dramo Stanko Canjkarju za dramo »Potopljeni svete«.

Po tej razdelitvi na tri dele bo letos vsaka nagrada znašala po vseh zakonitih odbitkih okrog 4.500 din, poleg tega pa dobi vsak nagrajene na ročno posnetem papirju tiskano diplomu s pečatom mesta ljubljane in podpisani župana ter članov razsodišča. Kakor že rečeno, podeljena vsota nikakor ni merilo za višino odlikovanja in časti, saj nagrada ljubljanskega mesta predstavlja najvišje odlikovanje kulturnega središča slovenskega naroda. S podelitvijo literarnih nagrad je sedanjata mestna uprava na najdojostnejši način proslavila 90 letnico smrti dr. Franceta Prešerna.

V Ljubljani je zdravje doma

Ljubljana, dne 7. februarja.

Splošno je razširjeno prepričanje, da je Ljubljana nezdravo mesto. Ljubljanska megla začeta baje kaj za londonsko in v tako zatohlem mestu zdravje prebivalstva pač ne more biti na visoki stopnji. Toda temu ni tako. Mestni fizikati je te dni objavil poročila za leto 1938. in na podlagi tega se lahko prepričamo ravno o obratnem, namreč da je Ljubljana zdravo mesto. V Ljubljani letno ne umre največ oseb za kakšnimi posebnimi boleznimi, ampak je v tem poročilu na prvem mestu dejstvo, da umre v mestu največ oseb za ostarelostjo (145).

V letu 1938. je štela Ljubljana 86.870 prebivalcev; na 1 km² odpade v Ljubljani 1299,4 prebivalcev. Zazidana ploskev hiš, delavnice in gospodarskih poslopj znaša v Ljubljani 3.048.100 m², to je približno 3 km² ali 5% od celotne mestne ploskve. Stanovanjskih hiš je bilo 6.600 z 20.700 stanovani in je na eno hišo odpadlo 13,3 prebivalcev. V enem stanovanju pa stanuje povprečno 4,2 prebivalcev.

Rojenih pa je bilo lanske leto v mestu 2440 otrok, ne vstevši 76 mrtvorojenih. Matere, ki so domačinke v mestu, so rodile 1112 otrok vstevši 11 dvočkov. Zakonskih je bilo 997, nezakonskih 104 otrok. Dečkov je bilo 586, deklic pa 515. Vpovedavajoč le otroke domačinov odpade na 1000 prebivalcev 12,94 rojstev (v letu 1937. je bilo rojstev 12,54, leta 1936 prav toliko, v letu 1935 le 10,9 in v letu 1934 je štelo rojstev padla celo pod število smrti in je znašalo samo 10,18). Največkrat so rodile žene iz obrtniškega stanu vstevši tudi žene obrtniških uslužbenecv, in sicer 261 krat, takoj za njimi prihajajo žene javnih uslužbenecv, ki so rodile 199 krat in nato žene delavškega stanu s 192 rojstvi. Prvih poročajev je bilo 477, drugih 294, tretjih 128, četrtih 75, nato se pa številke manjšajo.

Umrlo pa je lanske leto v Ljubljani 846 oseb, in sicer 409 moških in 437 žensk. Umrlijost ljubljancev je bila torej 9,48 na tisoč prebivalcev, v letu 1937. je bila ta številka še precej višja in je znašala 10,86 na tisoč ter je številka iz leta 1938. boljše celo od one v letu 1936, ko je znašala umrljivost 9,94. Če pa pomislimo, da je v letu 1934. število smrti še presegalo število rojstev, so številke iz leta 1938. za splošno zdravstveno stanje ljubljane zelo razveseljive. Razen 846 domačinov je umrlo v preteklem letu še 468 nedomačinov, in sicer 246 moških in 204 ženske. Skupno število umrlih v lanskem letu v Ljubljani znaša torej 1314 oseb. Veliko število smrti nedomačinov ima svoji vzrok v tem, da pridejo v razne zdravstvene zavode in hiralnice bolniki iz vse Slovenije v Ljubljano.

Ljubljance so umirali iz teh smrtnih vzrokov: za ostarelostjo jih je umrlo 145, za boleznimi srca in žil 145, zaradi raka in novotvorb 96, za tuberkulozo 84, zaradi živčnih in duševnih bolezni 74, zaradi bolezni dihal 72, zaradi obolelih prebavnih organov 55, bolezni pri novorojenčkih 47, samomorov 26, smrtnih nezdod 23, konstitucionalnih bolezni 21, bolezni sečnih organov 21, nalezljivih bolezni 20, nosečnosti 5, spolnih bolezni 4, organov za gibanje 2, ženskih bolezni 2, uboja 2, kožnih bolezni 1 in bolezni puerperije 1.

Značilno za Ljubljano pa je, da je umrljivost za ostarelostjo dolgo vrsto let skoraj etalno na prvem mestu ter da ji sledijo v razpredelnicah smrtnih vzrokov bolezni srca in žil. Pač pa visoko število samomorov in smrtnih nezdod ni ugodno.

Za presojo zdravstvenega stanja ljubljancev pa je tudi tabela o umrljivosti ljubljancev po starostni dobi. Tako so v letu 1938. umirali ljubljanci v naslednjih starostnih dobah:

Do prvega meseca 43. skupno do 1. leta 73, od 1. do 2. leta 40, od 2. do 5. leta 7, od 6. do 10. leta 11, od 10. do 15. leta 13, od 16. do 20. leta 15, od 21. do 25. leta 19, od 26. do 30. leta 29, od 31. do 35. leta, 27, od 36. do 40. leta 38, od 41. do 45. leta 27, od 46. do 50. leta 47, od 51. do 55. leta 53, od 56. do 60. leta 66, od 61. do 70. leta 59, od 71. do 80. leta 166 in nad let 86.

Iz teh števil je razvidno, da umirajo ljubljanci v veliki meri v zelo visoki starosti, saj je umrlo 166 oseb od 846 v starosti od 70.—80. leta starosti, 86 oseb pa celo nad 80 let starosti. Veliko število smrti med otroci v prvem letu starosti moramo razlagati z dejstvom, da val dečje higijene še ni prodrl v novopriključene periferne dele mesta, ki imajo bolj kmetijski oziroma delavski značaj.

Ze samu te splošne številke o zdravstvenem stanju ljubljancev dokazujejo, da je Ljubljana res zdravo mesto. Pospešeno socialno in higiensko delo mestne občine pa bo ta sloves mesta samo utrdilo.

1 Nesreča na tramvajski progi. V ponedeljek proti večeru se je na čuden način ponesrečila na Starem trgu 28 letna služkinja Marija Jeničeva. Šla je od trga Sv. Jakoba proti Mestnemu trgu po hodniku. Sredi Starega trga je nenkrat hotela prekorčiti cestišče ter je stopila raz hodnik. Mimo pa je tedaj privozil tramvaj, ki jo je z zadnjim delom butnil ter zavrtil Jeničevo tako nesrečno, da je padla nazaj na hodnik ter se udarila ob robnik. Jeničeva je dobila nevarno poškodbo na sencih.

1 Na tramvajski drog se je hotel obesiti. Na nenavaden način si je hotel vzeti življenje neki ljubljanski možak, doma iz Novega Vodmata. Mož se je sprl z domačimi, odšel z doma in si za zadnje dinarje kupil gorilnega spirita, ki ga je po navadi ljubljanskih potepuhov pomešal z vodo ter izpil, samo da bi se prej omamil. V popolni pijanosti si je poiskal vrh, napravil iz nje zanko ter se obesil na oglu Šmartinske ceste iz tramvajski drog. Bilo je takoj okoli pol 11 ponoči, to je ob času, ko le malokdo hodi po tej ulici. Slučajno pa je mimo prišel neki dijak, ki v bližini stanuje, in ta je opazil obešenca, ki je visel na debeli vrvi. Hitro je skočil v najbližje poslopje po škarje in prerezal debela vrvi. Obešenca, ki je še dihal, so prenesli v barako, kjer stanuje.

— Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa, odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zoprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izbornu urejuje funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

ZA DOJENČKE

je prehrana matere zelo važna. Materi, ki doji, je potrebno, da dá s svojim mlekom detetu one vitamine in hranjive sestavine, ki so za zdrav razvoj deteta neobhodno potrebne. V času nosečnosti, a še bolj pa v dobi dojenja mora vsaka mati vzeti za zaitrk in malico 1—2 skodelici krepčilne hrane

OVOMALTINE

ki krepi zdravje in daje življenjsko moč materi in detetu.

Dobiva se povsod od Din 6:50 dalje

Maribor

Severno mejo zajema gospodarska stiska

Ze nekajkrat smo v našem listu opozarjali na vzemirljivo pojave brezposelnosti industrijskega delavstva v Mariboru in okolici. Številna industrijska podjetja v Mariboru in okolici so začela odpustati delavstvo ter omejevati svoje obrate. Ta proces ni še ponehal, temveč se celo nadaljuje ter je znak resne depresije, ki zajema gospodarstvo naše severne meje. Pa ne samo v industriji, temveč tudi v kmetijstvu opažamo ta pojav, kar je še dosti bolj vzemirljivo.

Zadnje dni opažamo na naših trgih nenaden padec produktov kmečkega gospodarstva. Tako je padla cena goveji živini in svinjam, nazadovala je cena lesu, padla je cena vinu in živinski krmi. Še pred nekaj dnevi so lahko prodali kmetje sladko seno po 80 din za 100 kg, govorilo se je po deželi, da bo cena celo narasla na 150 din, nankrat pa so postali poljedelci nervozni, na zadnji mariborski sejem so pritisnili z ogromnimi količinami sena, in posledica je bila nenaden padec na 50 din. Padec živinske krme in vseh ostalih kmečkih proizvodov je pač tudi v zvezi s padcem nemške marke. Dokler je veljal še prejšnji tečaj, se je živinska krma na veliko izvažala v Nemčijo. Cena je bila tako ugodna, da so izvozniki plačevali kisloto seno, ki pri nas skoraj ni za rabo, po 50 din, ker so dobili zanj v Nemčiji 75 din. Lahko bi se izvozilo tja še nekaj sto vagonov sena. Prav tako je bil živahen izvoz živine in lesa, govorilo se je tudi že o možnosti izvoza vina. Padec nemške marke je vse te načrte postavil na glavo in cene se bodo morale na novo reorientirati, seveda pa na škodo kmeta. Zadnje dni so se sicer pojavili češkoslovaški interesi, ki se zanimajo za štajersko vino, a vendar do sedaj še ni prišlo do nobenega zaključka, in izgleda, da jim cena ne ugaja. Ogromna je tudi škoda, ki jo je povzročila živinska kuga. Vsi ti pojavi vzbujajo med ljudmi nezadovoljstvo in strah pred bodočnostjo. Posledice se čutijo tudi v Mariboru, kjer na primer trgovci s kmečkimi blagom zadnje čase tožijo, da je kupna moč podeželskega prebivalstva precej nazadovala. Naslednja posledica bo hud pritisk podeželskih delavskih sil v mesto. Sreča bo pač, če bomo imeli v Mariboru zelo živahno gradbeno sezono, da bo nekaj tisoč ljudi dobilo zaposlenje ter bodo lažje prenesli udarec, ki jim ga zadaja padec cen kmetijskih proizvodov.

V zvezi z gornjimi ugotovitvami bi opozorili še na nekaj: Bivši oblastni odbor mariborske

Begunje pri Cerknici

Pevski koncert bo pri nas v nedeljo 12. februarja ob treh popoldne — po večernih. Nastopili bodo štirje domači pevski zbori, in sicer mladinski, mešani, ženski in moški zbor. — Vabimo bližnjo in daljno okolico, da nas ob tej priliki obišče in zasede našo prostorno dvorano.

Prireditve na deželi

Sv. Miklavž na Drav. polju. Prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 12. februarja ob 2.30 in ob 7 zvečer veselo igro v 4 dejanjih »Zlodjev mlinc«. Prijatelji smeha in poštene zabave vljudno vabljeni.

Največja dvorana v angleški orožarni Steel Corporation v Sheffieldu, kjer pravkar izdelujejo 35 centimetrske topovske cevi za bojne ladje

oblasti je zasnoval širokopotezno akcijo, da bi ustvaril v naših gospodarsko najšibkejših podeželskih pokrajinah domačo industrijo. Začetek je obetal lepe uspehe. Ustanovila se je vrsta strokovnih šol in če bi se bilo tedaj začelo delo v tem tempu nadaljevalo, bi danes imeli v Halozah, v Slovenskih goricah, v Prekmurju in drugod že lepo uspevajočo domačo obrt. Po razpustu oblastnih samouprav pa je vse zastalo in zaspalo. Vidimo, da se domača obrt v bivši ljubljanski oblasti še danes zelo pospešuje in goji, za severno mejo pa se nihče ne zmeni in se nihesar ne stori.

m Mladinska JRZ v Studencih ima danes, v sredo, dne 8. febr., v gostilni Muhič na Kralja Petra cesti sestanek.

m Umrlj je upokojeni skupinovodja Ključavničar drž. železnice Ivan Peršek, star 73 let. Njegovo truplo so prepeleli iz Frana v Studence, kjer bo pokopan. Naj počiva v miru!

m Zamenjava starih poslovnih knjžic. Predstojništvo mestne policije poziva vse one delavce in delavke ter nameščence in nameščenske v katerikoli službi (kubarice, služkinje, hlapce itd.), ki so v posesti starih delavskih ali poselskih knjžic in ki bivajo stalno v Mariboru, da čimprej zaprosijo za zamenjavo takih starih poselskih knjžic, izdanih do vstetega 27. septembra 1938. Z novim letom so izgubile stare poselske knjžice značaj poslovnih knjžic. Prošnji je treba priložiti staro poselsko ali delavsko knjžico, dve fotografiji, 10 dinarjev za novo knjžico, domovnico in krstni list. Formularji za prošnje se dobijo pri predstojništvu mestne policije v sobi št. 10.

m Pregled motornih vozil za okraj Maribor-levi breg bo v četrtek, dne 9. t. m., ob 15 v Mariboru na dvorišču mestnega avtobusnega podjetja v Plinarniški ulici, in v petek, dne 10. t. m., ob 15 pri Sv. Lenartu v Slov. goricah pred gostilno »Lovski dome«.

m K naši notel »Z 82 leti odložil tesarsko sekiro« nam sporoča trvdka Rudolf Kiffmann v Mariboru, da je ponudila svojem svogaja tesarskega polirja Franca Stamicu stalno podporo, ko je ta stopil v pokoj, da pa so to odklonili z utemeljitvijo, da je Stamic hišni posestnik in mu podpora ni potrebna in da skrbe zanj tudi njegovi otroci.

m Danes prvi prosvetni večer! Opozarjamo na prvi prosvetni večer, ki bo drevi ob 8 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Pisatelj Fr. S. Finžgar bo predaval o odkupu Prešernove rojstne hiše.

m Kongregacija za gospe ima sestanek v četrtek, 9. t. m., ob 4 popoldne. Po sestanku odbo-rova seja.

m Društvo bivših mornarjev ima v nedeljo, 12. t. m., občni zbor v dvorani hotela Novi svet v Jurčičevi ulici. Začetek ob 9 popoldne.

m Obrtno gibanje. Meseca januarja je bilo izdanih v Mariboru 17 novih obrtnih pravic, izbrisanih pa iz obrtnega registra 19 starih obrti. Med izbrisanimi so tudi nekatera znana podjetja, tako na primer stavbno podjetje Rudolf Kiffmann na Meljski cesti.

m Jutri zvečer rokborbe. SSK Maraton prireja jutri zvečer ob 20 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 zanimivo športno prireditve. V borbi za klubsko prvenstvo se sestane težkoatletski sekciji SSK Maratona in Pekovskega športnega kluba. **m Nesreča pri drvarjenju.** Pri podiranju drevia se je ponesrečil 16 letni posestnikov sin Gabrijel Krajnc iz Rošpoha. Drevo mu je padlo na nogo ter mu jo zdrobilo. — Pri nakladanju hlo dov se je ponesrečil 33 letni Ivan Bregant pri Sv. Petru pri Mariboru. Zdrobilo mu je dlan desne noge ter odtrgalo dva prsta. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v mariborsko bolnišnico.

m Vlomi. Zadnje dneve se v Mariboru živahno giblje vlomilska družba, ki se sicer zadovoljuje s samimi manjšimi vlomi, pa z njimi prav močno vzemirja ljudi. Tako so bili večeraj prijavljeni policiji zopet trije vlomi, ki gredo najbrž vsi na rovaš omenjene skupine. V hiši lastnice zastavljalnice Pavle Remm v Valvazorjevi ulici so vdrli v lomilci na predstreh ter prebrskali omare in skrinje vseh stanovalcev. Odnegli so razno obleko in obutev. — Finančnemu podpredsedniku Stefanu Tinti na Tržaški cesti 20 so vdrli v dvoriščno poslopje ter pokradli razno orodje. — Avtoprevozniku Slavku Komelu pa so v lomilci v garažo v Dajnki ulici 10 ter so odnesli 1400 din vreden akumulator s tovornega avtomobila.

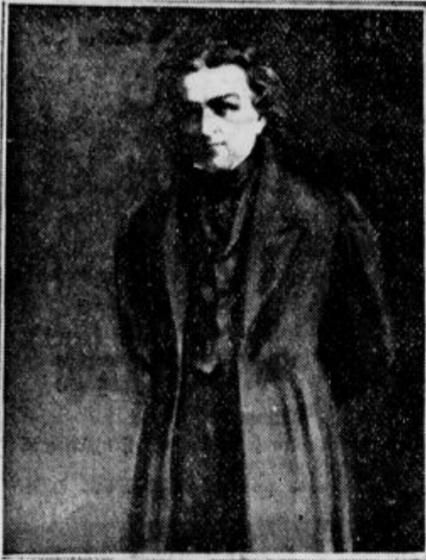
m Prstan za 10.000 din pogreša. Gospa Sidonija Stieger, soproga industrijalca v Slov. Bistrici, je prijavila tamošnjem orožnikom, da pogreša platinast, s štirimi briljanti okrašen prstan, vreden 10.000 din. Prstan je pustila na nočni omarici. Gospa je mnenja, da sta njena mala otroka prstan našla ter sta se z njim igrala in ga kje izgubila.

Gledališče

Sreda, 8. febr.: Zaprtje. — Četrtek, 9. febr., ob 20: »Na ledeni ploščici. Red D. Prvič. — Petek, 10. febr., ob 20: »Hlapci. Gostovanje ljubljanske drame. Isevat

KULTURNI OBZORNIK

Ob 90 letnici Prešernove smrti

B. Jakac: dr. Fr. Prešeren.

Danes je preteklo 90 let, odkar je v Kranju na Glavnem trgu umrl največji slovenski pesnik dr. France Prešeren, prvo utelešenje slovenskega pesniškega genija ter eden najgloblje zasidranih slovenskih duhov sploh. Še desetletje — in bo že sto let potrpelo Prešernovo nesmrtnost in njegovo veliko umetnost, ki je slovensko besedo zajela v tako izbruseno posodo, kot tedaj ni bilo misliti in jo je do danes le malokdo dosegel, ter izrazila človekovo notranost, njegovo ljubezen in nesrečo s tako intimnostjo, da se danes drhti srce ob branju teh nesmrtnih melodij.

Prešeren nam je danes, po devetdesetih letih telesne smrti, simbol najvišjega razpetja slovenske pesniške sile, najgloblje dojetja naše besede in najzvestejšega izpolnjevanja usodnega poslanstva. V njem gledamo človeka, ki je šel s čutečim srecem skozi življenje, pa ga je življenje ubilo, človeka, ki je z neutrušeno ljubeznijo iskal Lepote in človečnosti povsod, kjer bi jo mogel dobiti, pa mu je bilo eno in drugo v tragedijo, v dvig duše, a v poraz človeka. V njem vidimo človeka, ki je vse življenje stal razklan, razdeljen v duha in v telesnost, med romantiko in realizmom, če hočete, pa je iz tega razdora duše težil po večni harmoniji v pesmi, ki mu je klila iz srca kot roza ter mu pomagala sploh vztrajati v ječi življenja. In ko ga je zapustila ta sveta božica, je skoraj življenjsko obupal, dokler ga pred devetdesetimi leti ni vsega osvobodila smrt.

To trpljenje njegovega srca, to duhovno teženje za osebnim življenjskim idealom, je bilo tesno, tesno speto v ljubeznijo do domovine, ki je ni ljubil kot solzav poet, temveč v svojo dušo in z vso vero v njeno zmagošlavje. In njej je spletel najlepši slovenski pesniški venec, ki je že sto let svež in bo vso večnost izdihaval globoko čuvstvo ljubezni do najosnovnejših človeških usod: klie po utehi srca in sreči domovine, katerima se pridruži pozneje še hrepenenje po miru in obostranstvu. Ta tri najbolj človeška gibalna so presunjala pesnikovo srce in ga pretvarjala v »peklec in v »nebo«. In to srce ne bo iztrohnelo in bo večno živo utripalo v slovenskem človeku, dokler bo znal prebrati majhno, a dragoceno knjžico, ki se ji pravi Prešernove poezije.

Toda Prešeren nam ni samo pesniški genij kateksohen, je nam tudi kulturni težak, ki je kopal v vrtu našega kulturnega razvoja in posegal v

naša pereča vprašanja ob črkarski pravdi, pripravljaj časopise ter z jasno mislijo in svetlo intuicijo pokazal pot v slovensko duhovno in politično orientacijo, verujoč v vse, kar je ustvaril Bog, tudi v pomembnost še tako majhnega naroda, ki naj se tako razvija iz sebe in v smislu svojega poslanstva do zadnjega dne. Tako je bila v času najhujšega ilirizma potrjena slovenska misel in postavljen temelj, na katerem edino je lahko graditi samorodno slovensko kulturo, tisto kulturo, katere najlepši cvet je pognal iz Prešernovega ranjenega srca, postavljenega v podnožje naše rasti.

Prešeren in njegovo delo stojita tako na začetku našega preporoda kot luč, ki je vzšla pred časom, da razsvetli bodoča pokolenja in naš rod in ga pripelje v pravo kraljestvo duha, ki ljubi svobodo, sproščenost, globokost, pristnost ter iskrenost, izpoved iz dna in presunjenost do dna. Kajti le iskreno človeško trpljenje očiščuje in osvobaja in ustvarja kulturne vrednote, ki oplajajo duše sodobnikom in potomcem in jih dvigajo iznad gmote. Prešeren pesnik je svečenik tega Duha in take Iskrenosti, je pesnik hrepenenja duše, ki se je osvobajala v pesmi tem bolj, čim bolj je klonil v gmoto, ki ga je uničevala, mu izpodrezala polet in izsušila pesniško žilo.

Ob bombastičnem času, ko je napihnjene besede bobnenje več veljalo kot zvenk čistega zlata, je umiral poet, ki je prerastel svojo generacijo, ki ga ni bila vredna. Videl je še prvo prerajenje naroda, prvi sunek leta 1848, ki pa je kmalu splahnil v novem pritisku. Niso tako brez pomena besede ob smrti: »Dvignite me, duši me!«, kajti njegov čas ga je resnično dušil. Toda danes smo ga dvignili na ščit, danes je luč, ki gre pred Izraelci, je nosilec bakle, ki ne bo izgorela, dokler bo Slovence ljubil slovenstvo.

Kajti Prešeren je devetdeset let po smrti taka bitna njegova sestavina, da brez njega nismo to, kar smo: ne umrljivi narod z neumerljivo pesmijo!

Prešernov grob v Kranju

Paolija Pasquala, ki se je boril za samostojnost otoka proti Genovi in Francozom.

V teh imenih ni le suho naštevavanje; kdor se spozna vrsti italijanskih kulturnih osebnosti, bo ugotovil, da prihaja njih vrsta v sodobnost le z Marconijem in Mussolinijem — izumitelj in državnik! Precej daleč od naše dobe se končuje vrsta pisateljev in pesnikov, prav tako tudi umetnikov in glasbenikov. Tudi znanstvenikov so vzeli le malo v našrt, prav tako papežev (Leon XIII.?). Lahko bi si zastavili vprašanje, ali se je težišče italijanskega genija premaknilo s polja lepote in umetnosti na državno-politično? Odgovor bi nemara bil pritrdilen, sodeč po izboru imen, katerega uredništvo navaja. Saj je največ (13) vojskovedij, politikov in državnikov, na drugem mestu so pesniki in pisatelji (9) in na tretjem znanstveni delavci.

Vsekakor pa je zamisel dela krasna in vredna, da jo tudi drugi posnemajo. Današnji rof, zakopan v snovnost in pod težo jeklenih čelad, mora češče posegati po oblikovalcih narodovega duha in izročila. Bomo zatorej Slovenci ostali le pri »Vodnikih in prerokih«?

R. B.

Bolgari in srbsko-hrvatska literatura. V Sofiji je začela izhajati »Jugoslovska knjižnica«, ki bo prinašala v bolgarskem prevodu dela srbskih in hrvaških pisateljev. Zamisel k temu podjetju je dala bolgarska profesorica Jordana Bojadžijeva, ki je doslej veliko prevajala iz srbo-hrvaščine, toda ne sistematično, temveč le mimogrede. Kot prve knjige te knjižnice bodo izšle pripovedke znanega hrvaškega pisatelja Iva Andrića. Pozneje bodo sledili še Petar Petrovič, Vlastimir Petković, Siniša Pاونović, Solena Dukić, Božidar Kovačević ter drugi. Zbirka te knjižnice bo obsegala vsega 27 pripovedk. — Ob tej priliki bi samo poudarili, če se že ustanavlja Jugoslovska knjižnica, da je vsekakor nujno, da pod ta naslov spada tudi slovenska književnost, ter bi bilo želeli, da bi podjetje sprejelo v svoj program tudi kakšno slovensko knjigo, zlasti sedaj, ko smo tudi Slovenci tako plodno začeli posegati v bolgarsko književnost in jo prevajamo.

Za spomenik pisatelju dr. Ivanu Lahu. Odbor prijateljev in častilcev pokojnega pisatelja in publicista dr. Ivana Laha je sklenil postaviti ob obletnici smrti spomenik pri Sv. Križu. Zato prosimo vse častilce pokojnika za darove, ki naj jih pošljejo na »Odbor za postavitev nagrobnega spomenika dr. Ivanu Lahu — Ljubljana«.

Proslave 90letnice rojstva slovenskega pesnika Hviezdoslava. V Bratislavi so se začele proslave k počastitvi 90letnice rojstva njihovega največjega pesnika Pavla Orszaga Hviezdoslava. O njem bomo še posebej poročali.

Še pred desetimi leti je imelo mesto Evanston (70.000 prebivalcev) v državi Illinois v Ameriki največje število prometnih nesreč med vsemi mesti z enakim številom prebivalstva. S posrečeno propagando in vzgojo občinstva pa se je posrečilo promet tako disciplinirati, da leta 1938 že ni bilo niti ene prometne nesreče, dasi ima mesto 20.000 avtomobilov. Slika kaže šolskega učenca, ki so ga vzgajili za reditelja med svojimi tovariši, da jih iz šole vodi čez križišča. V ospredju je plakat z napisom: »Zadrži se eno minuto in reši življenja!«

Sprejem pri sv. očetu Piju XI. v 17. letu njegovega vladanja

Neki Švicar, ki se je udeležil romanja v Rim, v uglednem listu »Vaterland« opisuje sprejem pri sv. očetu, ki je sv. oče kljub bolezni in starosti slovesno sprejel 600 parov novoporočencev z vseh delov sveta. Iz njegovega opisa podajamo naslednje podrobnosti:

»Bilo je pred nekaj dnevi, v dvorani »Scala ducale«. Nad 600 mladih zakonskih parov in več romarjev čaka na sv. očeta.

Ob vhodu se pokaže sv. oče. Hitro stopi z nosilnice in gre proti svojemu prestolu. Negotov, omahujoč, truden, pa vendar odločen korak, skoraj bi dejal gorjanski. Energija, močnatost, ki sta od dela in skrbi izžrpano telo tega papeža-alpinista.

Prav italijansko ploskanje in vzkliki pozdravijo »belega moža«, kakor pri vseh javnih avdijencah. Ob tej priliki pa so ploskali vsi z enako navdušenostjo, dasi bi globokoresni in trpeči obraz svetega očeta mogel prej vzbujati sočutje in molk, kot pa veselje.

V dvorani vlada globoka tišina. Oči vseh so obrnjene v »belega moža«. Iz zvočnikov močno zazveni njegov lep, jeklen glas. Vse nas pozdravlja v hiši skupnega očeta. Zlasti pa 600 mladih zakonskih parov, 600 bodočih družin. Zeli jim, da bi jih Bog blagoslovil in jih obdaril z otroci. Z otroci, ki bodo pozneje častivredni možje in plemenite žene, ki bodo v družbi delovali kot graditelji, ne pa razdiralci.

Do tu je sv. oče še mirno govoril. Sedaj je obmolnil. Stiska roke, ki počivajo na naslanjačih prestola, dvigne jih in z rezkim, ostrim glasom nadaljuje: Treba je ljudi, ki grade, ne pa takih, ki bi podirali. Videti pa je, da ljudje samo zato

žive skupaj, da bi drug drugega oboroževali, drug drugemu gorje prizadevali, drug drugega klali in pobijali. Dvakrat, trikrat ponovi ogorčeni glas svetega očeta: per ammazzarsi — da bi se drug drugega pobijali. Da bi se med seboj uničevali, in sicer v čim večji meri, na čim bolj krut način.

Sv. oče za trenutek obmolne.

»Questa e orribile, orribile, orribile!« nadaljuje: to je nekaj strašnega, strašnega, strašnega! Po dolgi Scala ducale groben molk. Nobenega glasu, nobenega šepeta. Prevzeto prisluškuje 1300 romarjev ogorčenemu glasu svetega očeta, globoko ganjeni zro v papeža miru, ki je zbral svoje zadnje sile, da bi odpravil tekmo v oboroževanju in vojno.

V globoki tišini sveti oče nadaljuje. Mladim zakoncem želi otrok, ki bodo polni duha ljubezni, resnice in človečnosti. Kajti — glas Nj. Sv. Pija XI. je postal spet močnejši, izrazitejši — večkrat smo že rekli in bomo vedno govorili: kar ni krščansko, ni v resnici človečansko, in kar je krščanstvu sovražno, je sovražno pravemu človečanstvu. Ker zakon Kristusov nas uči, da moramo z ljudmi ravnanati po človeško, v vseh ljudeh gledati brate ene velike družine, človeštva, kot brate v Kristusu, ki se je za vse ljudi utelesil in umrl.

Po teh besedah, ki očividno veljajo propagatorjem »gospodarskih plemen in nečloveškemu preganjanju Judov, se je sveti oče dvignil s prestola. S hitrimi, močnimi kretnjami podeli sveti blagoslov.

Izredno resne morajo biti skrbi svetega očeta. Predstojnik nekega reda, ki je bil pred kratkim sprejet v zasebni avdijenci, je dejal, da sv. očeta še nikdar ni videl tako potrtega, otožnega.

ŠPORT

Naši smučarji so odšli v Zakopane

Ljubljana, 7. februarja.

Danes so odpotovali naši zastopniki na svetovno smučarsko prvenstvo v Zakopane na Poljskem. Praček in Heim gori že pridno trenirata, dočim je drugi in glavni del tekmovalcev odpotoval danes. Našo reprezentanco sestavljajo poleg Pračka in Heima še Smolej (Bratstvo), Klančnik Alojzij (Dovje-Mojstrana), Zemva (Bratstvo), Crnobori (Ljubljana), Petrič (Ilirija), Kerstajn (Ilirija), Klančnik Gregor (Dovje-Mojstrana), Bevc (Ljubljana), Knific (Bratstvo) in Palme (Ljubljana). Naša reprezentanca šteje 13 mož in je letos tako močna kot še nikoli doslej. Tehnični vodja je g. Stane Predalčič, zvezo za zastopata gg. dr. Ivo Pirca in Josjo Gorec.

Upajmo, da se bodo naši dobro odrezali, ker jim vsi želimo. Srečno pot in obilo uspehov!

Maribor : Zagreb 67.56 : 53.30

Maribor, 6. februarja.

Pri Seniorjevem domu na Pohorju se je vršil v soboto in nedeljo zanimiv dvoboj v alpski kombinaciji med srednješolskima reprezentancama iz Maribora in Zagreba. Vsako reprezentanco je sestavljalo po 10 tekmovalcev. Tekmovanje sta vodila za Mariborčane prof. Petkovešek, za Zagrebčane pa prof. Tončič. Mariborčani so pokazali tako v slalomu, kakor v smuku svojo veliko premoč. V slalomu je zasedel prvo mesto Božo Gajšek (M.) 2:19.4, Kurt Welle (M.) 3:04.3, Zvonko Berlič (M.) 3:44, šele na peto mesto se je plasiral kot prvi Zagrebčan Saša Lhotka v času 3:54.2. Tekma v slalomu se je vršila pri Seniorjevem domu v soboto, v nedeljo pa je bila tekma v smuku v okviru tekmovalca SPD na novi Lenarčičevi smučki progi. Tudi v smuku so se izkazali mariborski srednješolci kot mojstri. Božo Gajšek je presmučal progo v 4:51.2, Welle 5:51.8, Škofič 6:10, na četrtem mestu je Zagrebčan Lhotka 6:32. V celoti je zmagal Maribor s 67.56 točkami nad Zagrebom, ki ima 53.30 točk.

Športni drobž

Švicarski športnik Reto Capadrutti, večkratni svetovni prvak v sankanju na bobu, se je smrtno ponesrečil pri poskusni vožnji dvojice.

Punčec je izjavil, da nikakor ne misli iti med profesionalce. Glede ameriške turneje je dejal, da je bila najlepša in najbolj uspešna v vsakem pogledu. Izgledi za tekmovalce za Davisov pokal so po njegovem mnenju za nas zelo ugodni. Edino Nemci in Čehi predstavljajo za nas nevarne nasprotnike. Slednji zato, ker je žreb odločil, da igrajo naši v Pragi.

Bolgari si prizadevajo, da obnove tekmovalce v nogometu za balkanski pokal.

Znani spor med Gradjskim in med sarajevsko Slavijo se ne bo likvidiral, kakor izgleda.

Nemčija je premagala v tenisu Dansko z rezultatom 2:0 in si osvojila pokal švedskega kralja. Grška lahkoatletska zveza je že pričela s pripravami za 10. balkanske igre, ki bodo letos konec septembra v Atenah.

Švedski rokoborci so premagali nemške v Stockholmu z rezultatom 19:9.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

DESK »Edinstvo« ima v četrtek dne 9. februarja ob 8 zvečer v restavraciji »Novi Svet« sejo prirediteljskega odbora. — Obvezno!

Kolesarska podzveza Ljubljana ima svojo redno sejo v sredo, dne 8. februarja ob 8 zvečer v kavarni Vošpernik Stari trg 34. — Obvezno za vse!

ZFO

Razpis mesta za telovadnega učitelja.

Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani razpisuje za čas od 15. februarja do 31. julija t. l. mesto telovadnega učitelja. Pogoji: Najmanj enoletno članstvo kakega Fantovskega odseka, popolno obvladanje letošnjih prostih vaj za člane, mladce in naraščaj ter orodnih vaj za nižji in srednji oddelek. Reflektantje naj potom svojega odseka takoj vložijo prošnje Zvezi fantovskih odsekov, Ljubljana, Miklošičeva c. 7-I. Glede plače in drugih pogojev velja vse, kakor za druge telovadne učitelje ZFO.

Zborovanje.

Ljubljanski fantovski odseki prirede v proslavo 17. obletnice papeževanja Pija XI. skupno zborovanje v frančiškanski dvorani jutri ob osmih zvečer. Na zborovanju bo predaval pred. g. dr. Al. Odar »Fantovski odseki in Katoliška akcija« in prevz. gospod škof dr. Gregorij Rožman »Kaj pričakujem od fantovskih odsekov«. Na zborovanje so vabljivi tudi podporni člani.

Naročnikom »Kres«.

Prve številke nam je zmanjkalo. Vse poverjenike, ki je imajo morda še kaj odveč, vlijudno prosimo, naj nam jo takoj vrnejo. — Uprava »Kres«, Ljubljana VIII.

Smučarji - tekmovalci.

Vsi smučarji-tekmovalci, ki se bodo že udeležili zvezinega treninga v norveški kombinaciji na Jelovci (Mošenjska planina) v naslednjih dneh, naj izstopijo na postaji Otoče in naj se gredečo skozi Kropo zaradi navodil ali eventualno potrebne spremembe oglasijo pri br. Finžgarju v Kropi.

Trening se je pričel v ponedeljek in se bo zaključil neprekljeno v soboto, 11. t. m. Vsi fantovski odseki, katerim je do tega, da bodo njihovi tekmovalci za II. del Zvezinega prvenstva dobro pripravljani, naj svoje člane v kolikor jih še niso, takoj pošljejo na trening. Srečne prilike so na Jelovci idealna.

Naši smučarji v Zakopanih

Na poti

Z dunajskim brzovlakom sva odpotovala kot prva zastopnika naše bele reprezentance Heim in Praček. Ostali: Šmodej, Klančnik Gregor, Klančnik Alojz, Zemva, Bevc, Knop, Crnobori, Palme, Kniflic, Kerstajn in Petrič pa startajo najprej na državnem prvenstvu v klasični kombinaciji na Sljemen v Zagrebu, nakar odpotujejo dne 6. februarja v Zakopane.

Alpina sta se do Dunaja precej na temnem vozila. Tu sta srečala na splošno presenečenje Draška Vilfana, katerega je iznenadil Heim, ko je stopil predenj. Od Dunaja naprej pa je šlo gladko. Potnikov zelo malo, ker se z nočnim vlakom nihče ne vozi rad. Pripomnim naj, da sva potovala sama in da sva se srečno izmazala skozi vse devizne predpise. Ob 13.45 smo prispeli točno po voznom redu v Zakopane.

V Zakopanih

Odkar so naši fantje zadnjič startali v Zakopanih, se je ta pokrajina močno spremenila. Zraslo je veliko novih pensionov ter par ogromnih hotelov. Ceste so vse razširjene, glavne asfaltirane, ostale pa popravljene in izboljšane. Poljaki so vrgli na delo za izvedbo svetovnega prvenstva v smučanju vse svoje sposobne moči in silne vsote denarja. Naj začetem pri kolodvoru, ki je popolnoma predelan. Iz starega in malega kolodvora je zrastle nov, velik, sicer lesena konstrukcija, toda okusno izdelana, do najmanjše podrobnosti. Nekaj nižje od prenovljenega kolodvora pa stoji še en, ki je namenjen samo spalnim vozovom v primeru prevelikega navela. Ima 12 tirov, ki so pa že vsi zasedeni z dolgimi »pulkanic«. Pred kolodvorom stoji visoki mlaj, na katerih so zastave sodelujočih narodov. Vse je prirejeno v velikem, razkošnem, in sliči kar nekam na malo olimpiado... Vhod v mesto tvori zelo originalen slavolok, ki je res nekaj svojstvenega, ves je namreč iz neolupljenih smrekovih debel, ki imajo veje samo napol posekane in tvorijo estetsko dovršeno sliko.

Organizatorično izgleda, da bodo Poljaki popolnoma kos svoji nalogi in da bodo izvedli to svetovno prvenstvo v velikem stilu.

Kaj je s snegom?

Da, sneg! Ta F. I. S. sneg je res nekaj posebnega. Navadno se mu pravi še celo dež. Toda v Zakopanih zaenkrat še ne diši po dežju, snega pa je v dolini 15 cm z občutnim mrazom. Na smuk-progo greva jutri, ker sva od vožnje dosti utrujena. Zvedela pa sva, da je progja že precej zdelana od tekmovalcev in sonca, ter da bo najbrž prestavljena na ugodnejše mesto. Zaenkrat je na progji več kamenja kot snega.

Kateri tekmovalci so že tu?

Med precejšnjim številom mednarodnega občinstva je že tudi večina tekmovalcev v mestu. Francozi trenirajo že 14 dni na progji za smuk in imajo beležiti že dva uspeha: Allais Emile (svetovni mojster) si je nategnil zelo močno kite na peti in pravijo, da je »potrjen« za tri tedne. Drugi Francoz Molitor pa si je zlomil nogo. V splošnem je pa večina alpincev opraskana, obtolčena itd. Proga ni tako lahka, kot so pripovedovali, največ seveda zaradi kamenja, ker je malo snega. Finci, Švedsi in Norvežani ter Italijani in Kanadčani pa so tudi že večinoma aklimatizirani na poljsko zimo po 14dnevem bivanju v Zakopanih.

Roparski napad v Gotovljah

V ponedeljek ob 4. zjutraj je neki moški vlomil v stanovanje Onič Helene, posestnice v Gotovljah pri Zalcu. S ponarjenim ključem je odprl večna vrata. prišel v nezaklenjeno kuhinjo, iz katere je šel skozi priprta vrata v spalnico, kjer je spala sama Onič Helena. Pri vstopu razbojnika se je Oničeva prebudila in prižgala električno luč. V tem trenutku pa je naperil razbojnik proti njej revolver, rekoč: »Denar sem, ne kriči!« Oničeva je v strahu izročila razbojniku 800 din, s katero vsoto se je razbojnik zadovoljil ter pobegnil iz hiše. Seveda se je silno prestrašila in je bila vsa zbegana. Orožniki so se takoj podali na lice mesta in ugotovili, da je vlomilec pobegnil v »Arnovškove gošče«. Ugotovili so celo, da je to neki brezposelni delavec brez stalnega bivališča iz Lisičinega pri Pilštajnu v Šmarnskem okraju.

Dolores Vieseri 45

Podkrnoški gospod

Poslovenil Janez Pucelj

Kadar se spomni Rutar one noči, tedaj bi rad vprašal Alenka, zakaj je jokala. Toda moral je dolgo čakati, preden je naletel nanjo. Sedela je na kupu suhega listja ob sončnem cerkvenem zidu, ko je prvič šel ven in nameraval iti gori do gradu. Pozdravi jo in stopi nato prednjo. »Moram vam reči Bog Ionaj za vaš trud,« reče nekoličan okorno. Alenka ga pogleda kakor v sanjah izgubljena in zmaje z glavo. Nato vpraša zbegano: »In kako vam je zdaj?« »Vsaak dan bolje,« odgovori Rutar, »pojdem kmalu spet v gore.« »Ampak počasi,« se nasmešno Alenka in nagne glavo. Rutar jo spet pozdravi in gre složno svojo pot navkreber. V dno srca mu dobro de, ko uživa milobo josenjskega sonca in rezki vonj šumečega listja, ki rjavo in zlato pokriva pot. Gori se na klop in zre v nedopovedljivo jasno daljo. Polja so požeta in na Svinji in Grebenci se blešči sneg. Zrak, ki pihlja od tam sem čez, je hladen in čist in svež. Babje leto miglja in se poblesketava v vetru in kapelanus mora misliti na kolovrat Marrijin in prečeje nato na svetlozlati lan, ki ga zdaj tarejo in »zahljajoc in na blagoslovljeno zrnje, ki polni vse kašče. Pa sonce potuje dalje — ah, samo le malo še bo sijalo na Podkrnoškem. Kaplana strme mraz, da vstane in leze spet doli po poti. Pod brezo, z zlatom obuto, ga čaka Alenka. »Gospod — rada bi vas nekaj vprašala,« reče plaho. Oči se ji širijo od strahu in lica ji rumenijo od bledice. »No?« vpraša Rutar.

Skakalnica

Za te svetovne tekme so zgradili Poljaki novo skakalnico, ki stoji poleg stare in dopušča skoke do 90 m. Stanislav Marušarž je že postavil znamko 85 m na treningu. Skakalnica ima krasno lego na senčni strani, toda nekaj takega, kot nudi naša Planica, v primeri izdelave ali pa izmer, tega ne morejo Poljaki pokazati. Norvežanov še ni, pričakujejo jih pa vsak dan, pač pa je tu že Bradl, ki je prispel danes in bo prišel jutri s treningom.

Žična železnica

V glavnem zaradi aspiracij na svetovno prvenstvo so zgradili Poljaki žično železnico, ki vodi iz doline, na 1900 m visok vrh. Tu stoji krasen hotel in od tu bo tudi start v smuku. Žična železnica je moderno zgrajena in vozi do cilja samo 10 minut. Na nasprotni strani doline, ki močno sliči na kranjskogorsko, samo da je dosti širša, pa stoji druga žična vprega, ki pa vodi dosti nižje (na višino ca 1100 m) in kjer je tudi na cilju hotel. Ta komunikacija so nekakšne sanke, katere vleče žica navzgor po posebnem tiru. Namenjeno je to predvsem zimskim letoviščarjem — hotel na vrhu jim služi za popoldansko zabavo, nazaj gre do pa v položnem smuku, za športni užitek.

Stadion za prireditve na ledu

Zgrajen je tudi nov velik stadion z umetnim ledom. Plošev ledu je v izmeri 50x20 m. Tribune sprejmejo najmanj 15—20.000 gledalcev in so bile danes ob 17, ob priliki pričetka evropskega prvenstva dvojic, nabit polne. Nastopili so priznani mojstri v drsanju. Tako n. pr. svetovna prvaka v parih: Bayer-Herber, ter brat in sestra Pausin. Predvajali so krasno umetnost na ledu in človek res ne ve, komu bi se bolj divil. Nastopila sta tudi naša dva: gdč. Silva Palme in dr. Polo Schwab, in to s polnim uspehom. Opaziti je bilo posebno, da je poljsko občinstvo našima zelo naklonjeno — ko bi bili le še sodniki... Jutri nastopi gdč. Silvija Palme solo v naši narodni noši in bom o uspehu še poročal. Smuk. >Cinic.

Celje

c Marijin vitez v Celju. V celjskem mestnem gledališču bodo v nedeljo, dne 12. febr. gostovali veliki Franciškovi vitezi iz Ljubljane. Upriporili bodo zgodovinsko dramo: »Marijin vitez«. Drama je vzeta iz starega jezuitskega kolegija v Ljubljani, kjer so se šolali tedajni plemiči. Na ljubljanskem škofijem sedežu je sedel takrat veliki reformator škof Hren. Prav takrat se je v naših deželah dokončeval zmagoviti boj med katoličanstvom in protestantizmom. Protestantje so napadali predvsem Marijo. Plemiči v jezuitskem kolegiju so bili odločni borci za Kristusa in Marijo. Boj je bil v kolegiju samem, ker so bili nekateri mladih plemičev protestantovski navdahnjeni. Predprodaja vstopnic v Slovkovski prodajalni poleg Marijine cerkve.

c Zborovanje Slovkovcev v Celju. Preteklo soboto so zborovali v Ljudski posojilnici številni člani podružnice Slovkove družbe v Celju. Zborovanje je vodil predsednik podružnice g. Šolski upravitelj Janko Kramer iz Celja. V svojem govoru se je spomnil velikega Slovkoka, ki je prav pred 90. leti prišel v naše Celje. Po tajniških poročilih in blagajniških so bile volitve odbora. Za predsednika je bil izvoljen Kramer Janko, za podpredsednika Spraje Albin, za tajnico Jagodič Vida, za blagajnika Bratkovič, za odbornike pa Vrtačnik Vid, Prisljan Janez, Volavšek in gdč. Mrzel. Glavna točka zborovanja je bilo zelo aktualno predavanje banovinskega šolskega nadzornika g. Bobiča. Za zaključek je spregovoril še predsednik Slovkove družbe g. Strukelj iz Ljubljane, ki je izrazil željo, da bi bilo več zborovanj, da bi tako naši učitelji zanesli krščansko pedagoško povsod, ne samo med otroke, temveč tudi med starše.

c Slovensko planinsko društvo v Celju priredi jutri zvečer ob 8 v risalnici drž. moške meščanske šole predavanje o temi: »Nazaj k naravi.«

c Prvo zborovanje slovkovskih zgodovinarjev. Preteklo nedeljo je bilo v celjski posvetovalnici na mestnem poglavarstvu zborovanje slovkovskih zgodovinarjev, ki sta ga sklicali Muzejsko društvo za Slovenijo v Ljubljani in Zgodovinsko društvo v Mariboru. Zborovanja se je udeležilo okrog 25 zgodovinarjev iz Ljubljane, Maribora, Celja, Ptujja, Kranja in Krškega. Obravnavali so referate: univ. prof. dr. Miiko Kos, prof. dr. Zontar, muz. ravnatelj dr. Josip Mal, univ. prof. dr. Frn Stele, arhivar Franjo Roš in prosvetni inspektor Silvo Kranjc. Predavanjem je sledila živahna diskusija.

ki je razgrnila celo vrsto vprašanj, ki se tičejo naloge zgodovinske znanosti, njenih organizacijskih osnov, muzejstva in arhivov. Ta vprašanja bodo tvorila podlago za jesensko zborovanje slovkovskih zgodovinarjev, prirejeno ob priliki 100-letnice ljubljanskega Muzejskega društva. Sprejet je bil tudi apel, ki poziva vlado, naj končno izda zakon o muzejih in arhivih ter uredi službeno razmerje muzejskih in arhivnih namoščencev, ki so glede na svojo usposobljenost in svoje delo zastopljivi.

c Učiteljsko zborovanje. Okrajno učiteljsko društvo v Celju bo zborovalo v soboto 11. febr. ob 8 dopoldne v mestni ljudski šoli. O Ivanu Cankarju bo predaval g. prof. dr. Anton Slodnjak iz Ljubljane, iz Cankarjevih del bo recitiral režiser Narodnega gledališča v Ljubljani g. Ciril Debevec. Obravnavale se bodo tudi važne šolske in stanovske zadeve.

c Bolgarski tenorist Hristo Zlatov v Celju. V petek ob 11 dopoldne bo priredil svetovno priznani bolgarski tenorist v veliki dvorani Celjskega doma koncert bolgarskih narodnih in modernih pesmi. Prireditve bo za dijaštvo celjske gimnazije, trgovske šole, rudarske in meščanske šole.

c Smrtna nesreča dveletnega otroka. Na Otrtožnem pri Celju se je pri Malgajevih dogodila nesreča, ki je zahtevala življenje dveletnega sinčka Malgaja Jožeta. Ko se je Jože igral pri poslopju, se je zvrnil nanj voziček, ki je bil priložen ob steno, ga podrl in mu prebil lobanjo. Otroka so takoj pripeljali v celjsko bolnišnico. Vsaka pomoč pa je bila zaman in je že popoldne izdihnil. Hudo prizadeti družini izrekamo naše iskreno sožalje!

c S kolesa je padel Borine Franc in si pri padcu zlomil desno roko v ramenu.

c V Mestnem zavetišču je umrl v 79. letu starosti mestni revež Malmič Ivan. Naj v miru počiva!

c Društvo trgovskih absolventov priredi drevi ob 8 v risalnici državne meščanske šole predavanje s skioptičnimi slikami: Naša pomorska tržišča in njih odnos do tujih tržišč.

Kranj

Občni zbor Vincencijeve konference v Kranju bo v nedeljo 12. februarja ob 10 dopoldne v Marjanišču.

Huda nesreča. V trgovini s kožami Rafaela Batističa v Stražišču pri Kranju zaposleni 30-letni mesarski pomočnik Klepec Alojzij se je v nedeljo zvečer vrnil domov. Stanoval je namreč tudi v hiši g. Batističa. Klepec je bil dober prijatelj s hišnimi psi, zato je pes, ki je bil privezan tik ob vhodu, skočil h Klepcu in se mu začel prilizovati. K večnim vratom vodijo stopnice, in ves čas, ko je Klepec šel po stopnicah, se mu je pes motal med nogami. Nesreča je hotela, da se je veriga ovila Klepcu okrog nog. Padel je po stopnicah in se hudo poškodoval po glavi in hrbtenici. Nesrečo so domači takoj zapazili in poklicali rešilni avto, da ga je odpeljal v ljubljansko bolnišnico. Stanje ponesrečenca je resno.

Na take naročnike smo ponosni. V »Slovenčevu podružnice v Kranj je prišla v ponedeljek plačat naročnino žena posestnika Jelene Jožeta iz Bukovščice. Povedala je, da navadno plačuje naročnino po položnicah, ker pa je bila že v Kranju, je plačala v tukajšnjih podružnicah. Priznala je, da težko plačujejo naročnino, ker imajo le srednje veliko posestvo, otrok pa kar 10, v starosti od 1 do 12 let. Toda njen mož je tako navezan na čašopis, kakor so drugi moški na tobak in pijačo. Zanimivo je, da naročnik stalno plačuje naročnino vnaprej. Na take naročnike smo res ponosni.

Škotska družina na maskeradi: »Tu je moja vstopnica. Jaz sem stonoga.«

Alenka odkima z glavo in een nasmešno med solze.

»O ne, je zmeraj dober. Ampak —« Stopi korak bliže in se bori sama s seboj, da bi se umirila. Nato reče tiho in globoko:

»Saj ste sami rekli, takrat, naj grem, da ga ne bi mogla popolnoma osrečiti.«

V sivorjavih, risjih očeh zatli kaplana iskra. »To nameravaš, Alenka?«

V bledem obličju ji ne trenne nobena poteza. »Le ne vemš kdaj,« reče razglabljuje.

»Brž,« vzklikne Rutar. »Kadar prinaša človek žrtve, naj se ne pomišlja dolgo!«

Alenka prikima in pobleddi kakor smrt. Nato reče hipoma:

»Mrzlo postaja — pojdite v svojo sobo!« »Ne grem,« reče Rutar, »vam moram vendar še marsikaj povedati.«

»Pridem drugič k vam,« reče Alenka in se lahko prikloni.

S trudnimi, malimi koraki odide od njega. Pod robom modre obleke ji šumi listje.

Dnevi potekajo, pa Alenka ni k Rutarju. Se ne pokaže dosti. Skoraj cele dneve presedi v sobi. Gospod je komaj še kdaj doma. Začeli so se veliki lovi. Ko odpre Alenka okno, sliši čestokrat lajati pse ali v dalji trobiti rog.

In kadar ostane Lenart zunaj čez noč, se Alenka ne more ubraniti težkega strahu, kljub temu, da je srčnejša, kakor so ponavadi ženske. Mislil na divje medvede in mersajce in na volkove, misli na nalepotičene in naličene gospe, ki se mu bodo sladkale in ki so vse dosti lepše in uglačenejšee kakor ona s svojim rjavkastim obrazom in zagonetno slovensko naravo. Tudi se čisto sprazšuje, kaj neki razglablja, kadar stoji na preži —

Vse to Alenka malce plaši, toda najhujše je: ure minevajo brez njega in Alenka ve, da se kmalu stečejo. In ona bi rada, da bi bil on pri

Iz Julijske krajine

Svetogorska nedelja. Goriški nadškof je odredil, da se morajo 19. februarja po vseh cerkvah nadškofije pobirati prostovoljni prispevki za slovesnosti ob 400 letnici svetogorskega Marijinega svetišča.

Kako se bomo spominjali 400 letnice Sv. gore? Pripravljali odbor za svetogorske slovesnosti je določil: 1. dne 15. aprila bodo blagoslovili novo portale, slikana okna in veličastne orgle svetogorske bazilike; 2. prvo nedeljo v maju bo veliko romanje vernikov iz Gorice na Sv. goro; 3. v nedeljo, 11. junija bosta grgarska in solkanska župnija slovesno prenesli milostno podobno Matere božje v Gorico v stolnico, kjer bo ostala ves teden in bodo ob njej razne pobožnosti. V soboto, dne 17. junija popoldne jo bodo v slovesni procesiji prenesli zopet na Sv. goro, kjer bo imel drugi dan v spomin na 400 letnico prikazanja Matere božje neki kardinal slovesen pontifikal in pridigo.

Duhovniške vesti. Fr. Černigoj, župnik v Kamnjan na Vipavskem, je na lastno prošnjo imenovan za župnika v Kozani v Brdih. — Anton Pilat, kaplan v Solkanu, je nameščen za žup. upravitelja v Otaležu. — Dekanija Ločnik pri Gorici je ukijej na. Župnija Ločnik in pod ta dekanat spadajoči župniji Podgora in Moša sta priključeni dekanatu goriškega mesta. Župniji Cerovo in Števerjan, ki sta bili sedaj tudi pri Ločniku, prideta pod dekanijo Biljana v Brdih. Župnija Sv. Lovrenc pri Moši pa pod Krmin. Župnija Ločnik je dvignjena v nadžupnjo. Dosedanji dekan msgr. Peter Mosetig je postal nadžupnik in častni dekan. — Duhovnja Podsaobotin in St. Maver sta uteleseni v gorisko cerkveno občino; nekaj časa sta bili prideleni biljanskemu dekanatu. — Ivan Bregant, upokojeni duhovnik v Ločniku, je imenovan za upravitelja Fojane v Brdih.

Nov župan. Za župana (podesta) na Dobrovem v Brdih je bil imenovan fašist Ulrik Russian. Županstvo Dobrovo obsega celotna zapadna Brda.

Velika tatvina v Trstu. V noči od četrta na petek se je tržiškimi tatovom specialistem posrečil izredno mojstrsko izveden vlom, ki jim je prinesel bogat plen. Udrli so v delavnico zlatarja Hektorja Breganta v Via degli Artisti št. 9 in odnesli tri palice čistega, 24 karatnega zlata v vrednosti sto tisoč lir.

Trbovlje

Smrt dobre krščanske matere. Pri Sv. Marku je umrla Stravsova mama, v starosti 52 let, zaradi raka na želodcu. Zapustila je užaloščnega moža in 9 otrok. Bila je zgledna krščanska žena in gospodinja. Kako veliko spoštovanje je uživala, je pričala velika udružba pri pogrebu. — Umrla je tudi Rancierger Neža, v starosti 77 let. Pred enim tednom je padla in si zlomila nogo. Povrh je dobila pljučnico, ki je dobro in vedno delavno ženo vzela. Bog jima bodi za vse dobro plačnik, hudo prizadetim družinam pa naše globoko sožalje!

Zastupljanje lisic in drugih roparic bodo izvedli lovci v času od 10. februarja do 15. marca in zato palogali strup po plazovju pod Retjem in na obronkih Bukove gore v občini Trbovlje. Prebivalstvo se opozarja, da je nevarno, najdeno poginulo divjačino uživati ali drugače uporabljati. Najbolje je, da o najdbi obvesti lovsko upravičenca.

Podpora za osuševanje mokrih travnikov in ureditev plazov, ki ogrožajo gospodarska poslopja, daje banska uprava. Za tekoče leto je zadnji čas vložiti prošnje preko občine do 14. t. m.

Učiteljski godalni kvartet iz Ljubljane priredi v Trbovljah 11. t. m. svoj koncert. Na spredu so komorni glasbeni komadi.

njej in bi mu mogla podariti tesnobo svojega srca v tegobni iskrenosti — in bi nemara le še mogla odkriti, da skrivnostnih globlin, ki ga ločijo od nje, sploh ni.

Toda on je tako poredkoma doma. In kadar pride, je truden kakor lovski pes, ali pa pripelje cel trop lovskih tovarišev s sabo, ki se smejo in kriče in pripovedujejo najbolj grozanske zgodbe. Alenka ne sedi rada z njimi pri mizi, pa vendar sedi. Gostje se močno zabavajo, kadar se tako otroško smeje in smešno po slovensko nemško govori. Pogledi ji romajo pri tem vedno k Lenartu, ki jih najbolj razdira in in uganja največ burk. Vmes pa opaža kaj dobro, da mu čez obraz, od vina razgret, hipoma dahne tuja poteza; kadar ga pivski in lovski tovariši slavijo, kako je srečen in srčen, se pač ponosno smeje, toda Alenki se zdi, kakor da se za to prav za prav nič ne zmeni. Včasih povzame Alenka srčnost in ga vpraša nežno in preprosto:

»Kaj ti je bilo danes? Bil si nekajkrat tako rosenoben!«

»Meni? — Nič! Kaj naj bi mi bilo?« vpraša tedaj Lenart nestrpnost nazaj in se je oprosti.

Tako si tudi Alenka ne upa, govoriti mu o svoji boli in se v svojem vrtanju oddaljuje od njega čedalje bolj.

Je tako žalostno, če je človek sam, kadar obletujete listje in stoji drevje slednji dan ubornejšee ob poti. Je tako žalostno, če mora človek oditi, kadar zbirajo verice orehe in legajo mali hročci spat v toplo, temno zemljo. In najžalostnejše je, če človek ne ve, kam naj gre.

Širni svet je lep in pian. kadar se človek napravlja na pot iz varnega gnezda. Je pa mrzel in tuj in sovražen, kadar mora človek na pot, in davi ne veš, ali se bodo drevi kje na svetu odprla gotoljubna vrata. Svet je posejan z ostrimi besedami in trdimi udarci, z rezkim posehom in spolzkimi dobrotami. Ni dobro potovati revnim ljudem, ki nimajo močnih čevljev.

PROMETNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Stritarjeva 2 Ugodni trgovski krediti Telefon 21-49
 Eskompt menic • Nakazila v inozemstvo • Obrestovanje vlog od 4% do 5%
 Stare in nove vloge izplačuje brez vsake omejitve.

Konči Ahačič:

56

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Ob Marjetičini levici pa sedi kralj črt v svojem zlatem oklepu. Vsa srečna je lepa kraljica in vsa družba je iz srca vesela. Tedaj pa dvigne Marjetica svojo čašo in spre govori: »Napivam na zdravje našega rešite lja, dobrega in pametnega dečka, Jaka!« Vsi so se ozrli, kje je mali junaček, na katerega so v vsem tem presenečenju čisto pozabili. A Jaka ni bilo nikjer. Kje je Jaka?

Bosonog, kakor je prišel, in brez klobučka, stopa Jaka po cvetočih livadah v senčnat gozd. V rokah drži svojo piščalko in piska in piska, da ves gozd z njim vriska in vse živali, kar jih je v njem. Hodi Jaka in hodi in končno dospje h gozdnemu duhu Gozdanu.

Razpis

Uprava Zrakoplovno-tehničnega zavoda v Kraljevu sprejme večje število orodničarjev, strugarjev, rezkarjev in enega galvanizerja.
 Prošnje, kolkovane z 10 din, je poslati po pošti ali oddati osebno.
 Dnevnicca se bo ugotovila po preteku 15 dnevnega poskusnega dela in po doseganju delu ter po sposobnostih.
 Pisarna tehničnega oddelka Zrakoplovno-tehničnega zavoda v Kraljevu, T. št. 718, 30. jan. 1939.

Zatonilo je sonce najine sreče. Prenehalo je biti drobno srcece zlate, nad vse ljubljene hčerke-edinke

Marjetice

ko je čakala komaj dve pomladi. Pogreb bo danes, 8. februarja ob 4 popoldne izpred mrliške veže na Stari poti št. 3 na pokopališče k Sv. Križu. Tace n, dne 6. februarja 1939.
 Neutolajljiva
 Perkavac Celestin in Albina.

Umrli nam je naša ljubljena soproga, mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Ana Schattler

zasebnica

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 9. febr. ob 4 popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.
 Ljubljana, dne 7. februarja 1939.

Zalujoči: Ivan, soprog; Ivan, Ana, Olga, Mirko, otroci in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakmo.

Prošnja

Imam sina, starega 17let, absolventa 4. razr. gimnazije z maturo. Sam in sin želiva, da se popolnoma priučim nemščine in s tem namenom vlijudno prosim vse, ki imajo v Nemčiji (Koroška) znanje, prijatelje, sorodnike ali zveze, da mi iz dobrohotnosti pripomorejo do uresničenja te želje in potrebe. — Fant bi opravljal vsako delo, je priden in pošten. Stroške povrnem. Blagohotno ponudbe oziroma priporočila prosim v upravo »Sl.« pod »Hvaležnost«. (1)

Službe iščejo

Pošteno dekle

stara 18 let, s prav dobrim sprječevalom kuhinjsko-gospodinjinske šole — želi vstopiti v službo v Ljubljani s 1. februarjem ali 1. marcem t. l., s 200 din mesečne plače. Naslov se izve v Draškovičevi ulici 8, Karlovac.

Službodobe

2 čevljarska pomočnika sprejemem za stalno samo za boljša dela. Novo mesto, Kralja Petra trg 17.

Prizevalca

dobro izvežbanega, sprejemem takoj. Anton Ješe, čevljarstvo, Tržič. (b)

Več nedeljskih natakarić sprejme gostilna na Rožniku. Poročene bivše natakariće imajo prednost.

Mehanik in šofer

išče službo. Ponudbe v upravo »Sl.« v Mariboru pod »Zanesljiv šofer« št. 299. (b)

Postrežnico

za vsa hišna dela sprejemem takoj v Ljubljani-Siška. Naslov v upravi »Sl.« pod št. 1862. (b)

Zobotehnika

starejšega, poštenega in solidnega, perfektnega v stroki, sprejemem. Mesto stalno in dobro. — Dr. Hajdarović, Sarajevo. (b)

Faserja

ki zna gravirati, sprejemem v stalno službo. — Ponudbe na: Zlatarstvo Čajkaš i Inhas, Subotica, P. Dobanovacka 8. (b)

Orodjar

samostojen, ki zna stružiti in reskati (dráhen u. frásen), mlajši, se sprejme. — Prednost imajo s srednjo tehniko. Ponudbe v upravo »Slovenca« v Ljubljani pod »Samouke« št. 1800. (b)

Pisarniška moč

z večletno prakso, s perfektnim znanjem nemške korespondence, išče službo za takoj ali pozneje, event. tudi samo dopolne ali popoldne. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Korespondentinja«. (b)

Sobarico in oskrbnico

sprejememo za kavarno in majhen penzion, sezonsko mesto pri morju. — Pogoji: znanje nemščine in kavejca 2000 din ali knjižica. Ponudbe s sliko in izčrpnimi spričevali na Walter Karlo, Polule 19, Celje. (b)

Denar

Samski starejši gospod želi vstopiti kot družabnik v sigurno rentabilno podjetje z 80.000 din z vključbo na 1. mesto in želi imeti v hiši vso oskrbo. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Ia. referenca« št. 1900. (d)

Semenski krompir original »Oneida«

gorenjska čista vrsta - siguren uspeh dobavlja
 Gorenjska kmetijska zadruga, Kranj

Pouk

Akademik

uspešno instruiral vse predmete. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Zlasti jezika« št. 1894. (u)

Iščem gospoda

za srbsko konverzациjo. Prednost Srb s fakulteto. Ponudbe z navedbo honorarja v upravo »Slov.« pod »Srbska konverzacija« št. 1895. (u)

Instruktorja za grščino

iščem k višješoli. Nudim oskrbo. Drugo po dogovoru. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Klasika« št. 1875. (u)

Posrestva

Hiše

trgovske in stanovanjske ter stavbene parcele, ozir posestva, nudi v ugoden nakup: Pristavec Franjo, realitet. pisarna, Ljubljana, Erjavčeva c. 4a. (p)

Stavbna parcela

5000 m², na najlepšem prostoru v Medvodah — naprodaj v celoti ali delno. Vprašati: Svetje 6.

V Brezicah in okolici

so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklav Otmar, Brezica. (p)

Dražba parcele

št. 24-2 v Mesarski ul. 7, bo na sodišču, soba 16, dne 9. februarja ob pol 11 dop. — Poizvedbe pri odvetniku dr. Vrtačniku, Trdinova ulica 7. (p)

Stavbna parcela

v izmeri 5000 m², ob drž. in banovinski cesti, v bližini kolodvora Vizmarje, pod ugodnimi pogoji naprodaj. Pojasnila: Vizmarje 59. (p)

Dvonedstropno zgradbo

v Osijeku, Strossmayerjeva ulica, proda Osrednji urad za zavarovanje delavcev. — Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe pod značko »Kupljeno« Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Mihanovičeva ul. št. 3 najkasneje do 18. februarja 1939. (p)

Prodamo

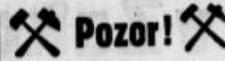
Medarna

Prva specialna trgovina za med, Ljubljana, Zidovska ul. 6, nudi prvovrstno sortirani cvetlični med lastnega pridelka in od najizkušenejših čebelarjev, po najnižji ceni. Na debelo in na drobno.

Prvovrstni trboveljski premog brez praha

koks, suha drva nudi

I. Pogačnik
 Bobarčeva 8 Telefon 20-59

Pozor!

Prvovrstni premog, drva, koks po najnižjih cenah

Podobnik V. Tržaška c. 16 — tel. 83-15

Glasba

Priložnostne prodaje ne iščite, ker dobite tovarniško nove plošče v poljubni izbiri že po Din 30.—.

Zahtevajte seznam!

Kupimo

Kupim tračno žago železne konstrukcije. — A. Kanc, tovarna parketov, Mengeš. (k)

Pohištvo

Pohištvo

vse lastnega izdelka, kupite najceneje pri Andrej Kregar, št. Vid n. Ljubljano, poleg kolodvora.

Prvovrstne spalnice

elegantne, jedilnice, gosposke sobe in kuhinje, ima Malenšek, Celovška cesta 258. (8)

Samo 360 din

stane naša nova otomana

Izkoristite priliko E. Zakrajšek

Ljubljana, Miklošičeva c. 34

SENZACIONALNA IZPREMEMBA V MODI PUDRA

Ni več videza „olepšavanja“

NOV NA KOZI NEVIDEN PUDER DAJE ČUDOVITO NARAVNO LEPOTO

Elegantne Francozinje so kreirale novo modo, ko so našle puder, ki daje polti videz brezvladnega cveta ter prapravi za ves dan tudi najmanjše sledove svetlikanja.

Skrivnost je v tem, da se po novem načinu izdelave najfinejši puder trikrat preseje skozi svilen sito in zmeša z dvojno peno smetane. Ta novi način izdelave pudra, ki je plod dolgoletnih raziskovanj francoskih kemikov, je patentiran od trške Tokalon. Puder Tokalon omogoča odstranitev svetlikanja nosu in mastne kože. Da vam prekrasno polti, ki ostane popolnoma mat polnih 8 ur. Če uporabljate »mat« puder Tokalon, se vam koža ne bo svetlikala niti na vetru in dežju in tudi ne pri potu. Ta puder daje licu videz svežih dražestnih rožnatih listov ter zviša v veliki meri vašo privlačnost. Nabavite si puder Tokalon — kateri se proizvajava v desetih prekrasnih niansah: Din 12.—, 20.— in 30.—.

Stanovanja Razno

ODDAJO: Stanovanje za dve osebi oddam s 1. marcem. Rožna dolina Cesta XIII, št. 5. (c)

Pesmarica za mladino Janka Grudnika je izšla: Na 69 straneh je 62 pesmic. Dobi se pri g. Josipu Ahtiku v Mariboru, Zrkovska cesta 22.

PLOŠČE IZ PLUTOVINE

IZOLIRAJO

TOPLOTO, HLAD IN ZVOK

Proizvajala: „HIGIEA“ Prva Jugosl. tvornica čepova d. d., Zagreb, Ivankova 48. — Pošt. pret. 318. — Telefon 24-070

Vzajemna posojilnica

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7 poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

Zahvala

Vsem, ki ste ob smrti naše nepozabne ljubljene mame, stare mame, gospe

Nežke Pirih

sočustvovali z nami in jo spremili na njeni zadnji poti, izrekamo tem potom najprisrčnejšo zahvalo.

Globoko žalujoče hčerke.

Globoko potrti naznanjamo žalostno vest, da je naš ljubljani soprog, oče, stari oče, brat in stric, gospod

Janez Vrečar

mizar in posestnik

dne 6. februarja ob pol 11 zvečer, po kratkem trpljenju, previden s sv. zakramenti, v 72. letu starosti, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 9. t. m. ob 8 zjutraj iz hiše žalosti v Moravčah na domače pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah. Priporočamo ga v pobožno molitev in blag spomin! V Moravčah, dne 6. februarja 1939.

Rodbina Vrečarjeva

Moravče, Domžale, Ljubljana, Kranj